

Ölmstads kyrkogård

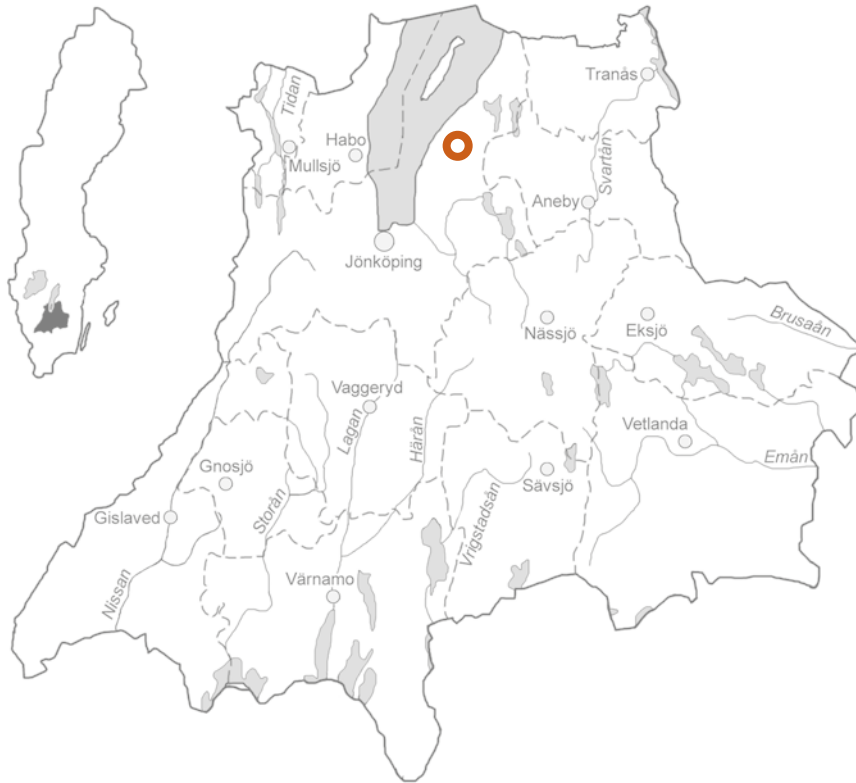
Kulturhistorisk inventering och förslag till bevarandeplan
Ölmstads socken i Jönköpings kommun, Jönköpings län, Växjö stift

Ölmstads kyrkogård

Kulturhistorisk inventering och förslag till bevarandeplan
Ölmstads socken i Jönköpings kommun, Jönköpings län, Växjö stift

Jönköpings läns museums dnr: 2020-129

Rapport och foto: Charlotte Mårland

Grafisk mall: Anna Stålhammar

Tryck: Digital distribution

Jönköpings läns museum, Box 2133, 550 02 Jönköping

Tel: 036-30 18 00

E-post: info@jkpglm.se

www.jkpglm.se

Utdrag ur tryckta och ajourhållna ekonomiska kartor är återgivna enligt tillstånd:

© Lantmäteriet. Ärende nr MS2007/04833. Spridningstillstånd för drönbilder med geografisk information: LM2021/018748.

© JÖNKÖPINGS LÄNS MUSEUM 2021

Innehåll

Inledning.....	5
Inventeringens uppläggning.....	5
Allmän kyrkogårdshistorik.....	6
Tre vanliga gravvårdstyper.....	8
Lagstiftning.....	9
Kulturmiljölag (1988:950).....	9
1 kap. Inledande bestämmelser.....	9
4 kap. Kyrkliga kulturminnen.....	9
Begravningslag (1990:1144).....	10
7 kap. Gravrätt.....	10
Gravrättens upphörande.....	10
Allmänna skötselråd.....	11
Ölmstads kyrka och kyrkomiljö.....	12
Kyrkogårdens historik.....	12
Beskrivning av kyrkogården idag.....	13
Allmän karaktär.....	13
Omgärdning.....	13
Ingångar.....	14
Vegetation.....	14
Gångsystem.....	14
Gravvårdstyper.....	14
Byggnader.....	15
Beskrivning av kvarter.....	15
Kvarter A–K.....	15
Kvarter L–Q.....	16
Kvarter S–Z.....	16
Kvarter Å–AF.....	17
Kvarter NK A–E samt U.....	18
Händelsehistorik.....	19
Kulturhistorisk bedömning av kyrkogården i dess helhet.....	21
Sammanfattning.....	22
Administrativa uppgifter.....	23
Arkiv.....	23
Tryckta källor och litteratur.....	23
Urval Kulturhistorisk värdefulla gravar.....	24
Kriterier vid kulturhistorisk bedömning.....	25
Klass 1.....	25
Klass 2.....	25

Utdrag ur digitala fastighetskartan.

Inledning

På uppdrag av Skärstad-Ölmstad församling har Jönköpings läns museum tagit fram föreliggande inventering och förslag till bevarandeplan för Skärstads kyrkogård. Fältarbetet har genomförts under hösten 2020. Resultatet har därefter diskuterats med uppdragsgivaren och sammanställts under vintern 2020.

Kyrkogårdar och begravningsplatser utgör en viktig del av landets kulturarv och deras kulturvärden regleras av kulturmiljölagen. Kulturhistoriskt värdefulla gravar kan också skyddas av begravningslagen. I första hand är det Svenska kyrkan som har ansvar för att förvalta detta kulturarv. Därför är det angeläget att kyrkogårdarnas kulturhistoriska värden kartläggs och preciseras. En viktig del av värdena ligger i äldre gravar och deras utsmyckning.

En bevarandeplan är ett kunskapsunderlag som är tänkt att vara till hjälp och vägledning vid vård, underhåll och förändringar på kyrkogårdarna. Planen kan även fungera som beslutsunderlag för länsstyrelse och stift vid handläggning av olika ärenden.

Inventeringens uppläggning

Rapporten omfattar en översiktlig historik över kyrkogården, en beskrivning med fotografier av de olika kvarteren och deras kulturhistoriska värden samt avslutningsvis en katalog över särskilt värdefulla gravar.

Arbetet har varit uppdelat i en fältdel med inventering och fotografering på kyrkogården samt en arkivgenomgång. De aktuella arkiv som gåtts igenom har varit aktuella kyrkoarkiv på Landsarkivet i Vadstena, Länsstyrelsen i Jönköpings läns arkiv, Antikvarisk-topografiska arkivet i Stockholm (kopior hos länsstyrelsen) samt Jönköpings läns museums arkiv. Utöver arkiv har uppgifter hämtats från aktuell litteratur, exempelvis hembygdslitteratur. De i rapporten redovisade arkivuppgifterna utgör en sammanfattning av genomgångna arkiv och ska inte ses som en komplett beskrivning av händelser i kyrkogårdens historia.

För kyrkogården har en sammanfattande kulturhistorisk bedömning gjorts där de kulturhistoriska värdena lyfts fram. Den kulturhistoriska bedömningen av kyrkogården i allmänhet har gjorts i samarbete med Länsstyrelsen i Jönköpings län. En kulturhistorisk bedömning är aldrig definitiv, utan kan vara föremål för omvärderingar. Vid bedömningen har hänsyn tagits till varje enskild kyrkogårds historia och egna värden, men också till värden i förhållande till andra kyrkogårdar i stiftet och övriga landet. Den övergripande kulturhistoriska bedömningen nämner i de flesta fall inte enskilda gravstenar, utan beskriver värden och karaktärsdrag i stort.

Inför planerade förändringar eller större underhållsåtgärder krävs i regel tillstånd från länsstyrelsen.

Rapporten avslutas med själva inventeringen av kulturhistoriskt

värdefulla gravplatser, vilken är avsedd att fungera som en bevarandeplan. De kriterier som använts för att bedöma gravarnas kulturhistoriska värden diskuteras vidare i katalogdelens inledning där de två klassningsnivåerna presenteras: *Klass I. Mycket värdefulla* och *Klass II. Värdefulla*. Gravarna och deras utsmyckning redovisas i tabellform med text och fotografier samt på en gravkarta.

Fältarbete och rapport har utförts av antikvarie Charlotte Mårland vid Jönköpings läns museum under 2020. Vid urvalet av kulturhistoriskt värdefulla gravar har samråd förts med församlingen.

En av landers få bevarade kyrkobalkar finns i Brands-
torp i Habo kommun.

Allmän kyrkogårdshistorik

I stort sett alla våra landsortskyrkogårdar är jämnåriga med den första kyrkan på platsen och i de flesta fall medeltida. Efter flera hundra år av obruten kontinuitet är de ännu i bruk. Från medeltidens kyrkogårdar finns dock väldigt litet bevarat. De viktigaste förändringarna som kristendomen införde gällande våra begravningsseder är att platsen för begravningarna skulle vara vigd och inhägnad. Den medeltida inhägnaden kunde bestå av en stenmur, men vanligare var att den var uppförd av timmer, bogårdsbalken, som ibland kunde vara manshög. Till den typiska bilden av en medeltida inhägnad kyrkogård hörde även stigluckan, som både hade en symbolisk och praktisk funktion som port till den vigda jorden.

Den medeltida kyrkogården saknade ett tydligt system med gångar och kvarter. Man gravsätte folk efter deras gårds- eller bytillhörighet i grupperingar med olika form, vilket var en förkristen sedvänja. Det var ovanligt att man satte en vård över graven. Gravar markerades istället endast av en jordhög. Om en vård trots allt sattes upp var den vanligen av trä, men sten eller smide förekom undantagsvis. Det var också vanligt att man använde sig av kyrkogården även på ett nyttbetonat sätt, där exempelvis hö kunde bärgas.

Den medeltida kyrkogårdens utformning levde kvar väldigt länge, och påminde mest om en äng med små gravkullar och enstaka spridda vårdar. I stort sett börjades förnyelsen under tidigt 1800-tal, men ännu vid sekelskiftet 1900 hade många landsortskyrkogårdar kvar den ålderdomliga ängskaraktären. Förnyelsevägen började i städerna genom nya bestämmelser om externa begravningsplatser. Gravsättningar på stadskyrkogårdarna förbjöds av hygieniska skäl och i stället skulle friliggande begravningsplatser förläggas utanför städerna. Denna process inleddes på 1780-talet och en tydlig kunglig förordning från 1815 angav att begravningsplatser innanför stadskärnan måste upphöra och att begravningsplatser – utan andra kyrkobyggnader än t ex gravkapell – skulle anläggas utanför stadsområdena. År 1805 beslutades dessutom att staten genom sin myndighet Överintendentsämbetet skulle ansvara och

Den förindustriella kyrkogården var en ängsmark med endast få vårdar av beständigt material. Här har karaktären blivit bevarad på Ornunga gamla kyrkogård, Vårgårda kommun.

ha överinseende över att kyrkogårdar och begravningsplatser blev prydligt och hälsosamt anlagda.

Runt om i landet anlades många begravningsplatser precis utanför stadskärnorna under de första decennierna av 1800-talet. De anlades med symmetriska gångsystem och kvartersindelningar, trädplanteringar för att förbättra luftkvaliteten och stenmurar med smidesgrindar. I de arkitektoniskt anlagda begravningsplatserna exponerades vissa gravar tydligare än andra. Att begravas utifrån vilken gård eller by man tillhörde ersattes nu av kategorierna köpegravar respektive allmänna gravar. Detta var en social indelning där de som ville och hade förmåga att köpa sin gravplats både fick en större sådan för hela sin familj och en bättre placering utmed gångar eller nära entréerna. Köpegravarna anlades ofta med grusbäddar och stenramar och senare även häckomgårdningar. Andra begravdes kostnadsfritt utmed den så kallade allmänna linjen. Där gravsattes man tätt i en kronologisk ordning allt eftersom dödsfallen inträffade. Man begravdes således oberoende om ens man eller hustru eller övrig familj låg på annan plats. Gravvårdarna var oftast små, oansenliga och inte särskilt varaktiga. Indelningen av kyrkogården mellan köpegravsområde å ena sidan och allmänt område å den andra speglade ett socialt uppdelat samhälle.

Trädkransen utefter kyrkogårdens yttre begränsningar introducerades först på städernas begravningsplatser, men nådde under 1800-talets slut även allt fler landsortskyrkogårdar. Då introduceras också de typiska sorgeträden med ett hängande växtsätt. I början av 1900-talet planlades även kyrkogårdarna på landsorten i kvarter med symmetriskt lagda gångar, grusbäddar på gravarna och välklippta häckar eller stenramar runt om.

På 1920-talet började en ny typ av begravningsplats att anläggas: skogskyrkogården. Dessa präglas av friväxande och naturligt förekommande träd, såsom gran, tall och björk. I begränsad omfattning används planterade och kultiverade träd. En av de tidigaste i landet var skogskyrkogården i Skillingaryd från 1922.

Vid 1900-talets mitt var kyrkogårdarna särskilt utvecklade, men nu inleddes en period av förenkling och rationalitet. Företeelsen med allmänna linjen levde kvar till mitten av 1900-talet, men upphörde officiellt 1964. Samtidigt började man av rationella skäl ta bort stenramar, häckomgårdningar och grusbäddar för att ersätta det med mer lättskötta gräsmattor. Den sociala utjämningen av ståndssamhället avspeglades på kyrkogårdarna genom allt mer enhetliga gravvårdar utan titlar och oftast i ett liggande format.

Från och med 1980-talet blev gravvårdarna återigen mer individualiserade. Idag ser vi en mångfald olika former på gravstenar från liggande naturstenar till mer fantasifullt utformade vårdar. Den ökade individualiseringen under 1900-talets slut speglas också genom de många olika begravningsformer som idag erbjuds.

Åsenhöga ödekyrkogård (Gnosjö kommun). På denna kyrkogård är mycket av den ålderdomliga, ängsliknande karaktär, som varit vanlig i äldre tid bevarad.

Det var i regel mer attraktivt att begravas på den södra delen av kyrkogården än den norra, som upplevdes vara olycksbringande. Ofta är kyrkan därför placerad med dragning mot norr för att skapa större ytor på den södra sidan. Detta flygfoto från 1940-talets slut visar att den södra delen av kyrkogården i Hylletofta var mer ianspråktagen än den norra, till höger. Foto JLM.

Bråneryds begravningsplats, invigd 1958, nära Huskvarna representerar det välordnade, där jämlikheten betonas på bekostnad av individualismen.

På de mer påkostade köpegravarna var både gravvård och inhägnad omsorgsfullt utformade. Här ett exempel från Norra Solberga kyrkogård i Nässjö kommun.

Ovan: På kyrkogården i Ingatorp (Eksjö kommun) kan man uppleva den allmänna linjens gravområde med små anspråkslösa vårdar tämligen intakt. Nedan: Ett exempel på en gravvård från 1960-talet på begravningsplatsen i Aneby.

Förutom kistbegravning och urngravar med personliga vårdar, erbjuds också exempelvis minneslundar för aska som grävs ner anonymt utan plats för namn, men med gemensam plats för blommor. Ett annat alternativ är askgravlundar, där den plats var och en begravts på markeras.

Tre vanliga gravvårdstyper

Det finns en stor variation vad gäller gravvårdarnas utformning. Före industrialismen och det sena 1800-talet användes ofta så kallade gravbrädor för att markera en grav. Vårdar av mer beständiga material som sten och metall var ovanliga och ofta förbehållna samhällets övre skikt. Prästen eller en adelsman inom socken kunde begravas i kyrkan eller nära koret och där erhålla en påkostad gravvård.

Under industrialismen utvecklas en riklig flora av olika gravmarkeringar med olika form och av olika material, främst sten. Här presenteras tre typer som är särskilt vanliga.

Från det sena 1800-talet fram till 1920-talet var det vanligt att köpegravar förseddes med påkostade vårdar med stående format. Det kunde vara högresta bautastenar, obelisker och liknande. Dessa vårdar restes ofta över samhällets övre skikt och inte sällan är de försedda med både titel, namn, årtal, hemvist och ett bibelcitat. Vårdar av denna typ är ofta påtagligt karaktärskapande och betydelsefulla i kyrkogårdsmiljön. De kan också ha ett konstnärligt värde.

I kontrast till de mer påkostade gravvårdarna finns de mindre stenarna, som restes inom den allmänna linjen. Dessa har ofta en rektangulär form utan utvecklad utsmyckning. Texten är ofta lakonisk – förnamn, ofta men inte alltid efternamn, hemvist och årtal. Dessa enkla vårdar är i sig inte iögonfallande, men berättar ändå om en viktig del av det äldre gravskicket och samhällets hierarkiska organisation.

Tiden efter andra världskriget medförde en långtgående förenkling av gravvårdarna, som samtidigt skapade en likriktning. Stenarna tillverkades maskinellt och det fanns ofta en standardiserad uppsättning symboler som kunde tillföras och kombineras. Kyrkogårdsmiljöer som domineras av dessa stenar kan naturligtvis också ha ett kulturhistoriskt värde, men då är det i regel inte de enskilda vårdarna som är intressanta utan snarare helheten.

Lagstiftning

Kulturvärden på kyrkogårdar skyddas såväl i kulturmiljölagen som begravningslagen. Här nedan följer utdrag som har bäring på förvaltningen av kyrkogårdarnas kulturvärden.

Kulturmiljölagen (1988:950)

1 kap. Inledande bestämmelser

1 § Det är en nationell angelägenhet att skydda och vårda kulturmiljön.

Ansvar för kulturmiljön delas av alla. Såväl enskilda som myndigheter ska visa hänsyn och aktsamhet mot kulturmiljön. Den som planerar eller utför ett arbete ska se till att skador på kulturmiljön undviks eller begränsas.

Bestämmelserna i denna lag syftar till att tillförsäkra nuvarande och kommande generationer tillgång till en mångfald av kulturmiljöer. Lag (2013:548).

4 kap. Kyrkliga kulturminnen

1 § Kulturhistoriska värden i kyrkobyggnader, kyrkotomter, kyrkliga inventarier och begravningsplatser är skyddade enligt bestämmelserna i detta kapitel.

Begravningsplatser

11 § I vården av en begravningsplats skall dess betydelse som en del av vår kulturmiljö beaktas. Begravningsplatserna skall vårdas och underhållas så att deras kulturhistoriska värde inte minskas eller förvanskas.

12 § Begravningsplatser enligt detta kapitel är sådana områden eller utrymmen som avses i 1 kap. 1 § begravningslagen (1990:1144). Bestämmelserna om begravningsplatser omfattar också sådana byggnader på begravningsplatsen som inte är kyrkobyggnader samt fasta anordningar såsom murar och portaler. Lag (1990:1146).

13 § I fråga om en begravningsplats som anlagts före utgången av år 1939 krävs tillstånd av länsstyrelsen

1. för att utvidga eller på något annat sätt väsentligt ändra begravningsplatsen,
  2. för att där uppföra någon ny byggnad eller fast anordning eller riva eller väsentligt ändra befintlig byggnad eller fast anordning.
- Länsstyrelsen får ställa de villkor för tillståndet som är skäligen hänsyn till de förhållanden som föranleder ändringen. Villkoren får avse hur ändringen skall utföras samt den dokumentation som behövs. Lag (1999:304).

Väsentliga förändringar kan innebära till exempel ändring av omgärdning, trädplanteringar, större omplaneringar av gravkvarter, ändringar i gångsystem och dess beläggning och nya belysningsinstallationer.

En del gravvårdar som inte är i bruk och förvaras i kyrkan kan ha ett kulturhistoriskt värde. I så fall kan det vara aktuellt att föra in dem i kyrkans inventarieförteckning. Gravbrädor från Askeryds kyrkogård.

Begravningslag (1990:1144)*7 kap. Gravrätt*

Gravanordningar m.m.

25 § Gravplatsen får förses med gravanordning, om det inte strider mot vad som är avsett att gälla för den del av begravningsplatsen där gravplatsen är belägen.

26 § Gravrättsinnehavaren bestämmer gravanordningens utseende och beskaffenhet. Detsamma gäller gravplatsens utsmyckning och ordnande i övrigt. Upplåtaren får dock besluta de begränsningar i gravrättsinnehavarens bestämmanderätt som är nödvändiga för att tillgodose en god gravkultur.

Gravrättens upphörande

37 § Om en gravanordning har tillfallit upplåtaren och den är av kulturhistoriskt värde eller av något annat skäl bör bevaras för framtiden, ska upplåtaren om möjligt lämna kvar den på gravplatsen.

Om gravanordningen ändå måste föras bort från gravplatsen, ska den åter ställas upp inom begravningsplatsen eller på någon annan lämplig och därtill avsedd plats. Ytterligare föreskrifter om hänsynen till kulturmiljöarbetets intressen finns i kulturmiljölagen (1988:950). Lag (2013:552).

Ibland uppstår frågan om ansvar och skydd för en enskild gravvård. Så länge gravrätten inte gått ut ägs gravvården m.m. av gravrättsinnehavaren. När gravrätten gått ut övertas ansvaret av upplåtaren, vilket oftast är pastoratet. Om gravvården således står kvar på den tillhörande graven ger begravningslagen ett skydd. Om gravvården däremot flyttas till en annan plats på kyrkogården eller förvaras i kyrkobyggnaden kan det vara aktuellt att föra in den i kyrkans inventarieförteckning.

Allmänna skötselråd

Grunden för skötseln av kulturhistoriskt värdefulla gravvårdar är att de inte skadas, utan ges en så lång livslängd som möjligt. De förebyggande åtgärderna är väsentliga och kan motverka uppkomsten av skador genom till exempel mekanisk åverkan, biologisk påväxt och väder.

Vid rengöring och reparation av vårdar av mjukare bergarter (kalk- och sandsten) och järn som är över 100 år gamla bör konservator för sten respektive metall kontaktas för rådgivning eller åtgärd.

En orsak till skador är mekanisk åverkan genom trädgårdsfordon och andra redskap. Varsamhet vid gräsklippning minimerar risken för sprickor och bortfall av material.

En annan orsak är nederbörd och biologisk påväxt av lavar, alger och mossor. Dessa gynnas av att en sten står skuggigt och fuktigt. Liggande hållare och stående vårdar av mjuk bergart som kalk- och sandsten är särskilt känsliga för vådrets makter. På vintern tränger fukt in i sprickor och vidgar dessa och spränger till slut bort stenmaterial. Detta kan på sikt helt radera ut en inskription eller relief. Därför är det viktigt att hålla till exempel hållare rena från löv och grenar. Känsliga vårdar och hållare av hög ålder kan med fördel ges en skyddsklädsel eller täckning permanent eller under vinterhalvåret för att motverka frostsprängning.

Vårdar och gravstaket av järn är en kategori för sig, som kräver kontinuerligt underhåll. Vid ommålning befrias metallen från rostbeläggning med stålborste. Därefter grundas järnet med mönja och slutstrykes med linoljefärg. Lagningar bör anföras till hantverkare eller konservator med erfarenhet av järnslagningar.

Rostande förankringsjärn och dubbar är en annan vanlig orsak till skador. När järnet rostar och utvidgar sig så sprängs stenen. Ett viktigt arbete är därför utbyte av beslag och dubbar av järn mot rostfritt stål.

Rengöring av vårdar kan ha olika syften. Ofta sker det i första hand av estetiska skäl. Som regel bör den på kulturhistoriskt värdefulla vårdar vara motiverad av hänsyn till att påväxt riskerar stenens fortbestånd (kalk- och sandsten) eller för att förbättra förståelsen av objektet och kunna tolka och uppleva inskriptioner eller utsmyckningar. Enklare rengöring kan göras med ljummet vatten med liten tillsats av såpa eller diskmedel och med mjuka borstar som inte repar. Lämplig tid för detta är tidig vår och sen höst då exempelvis lavar är mer aktiva och mjuka då. Vårdar av hårdare bergarter som granit kan rengöras med högtryckstvätt, men endast där inte förgyllning och dekorationer kan skadas. Vårdar med mycket högt kulturhistoriskt värde och påtaglig skadebild (pågående bortfall av stenmaterial eller sprickor) bör rengöras av konservator.

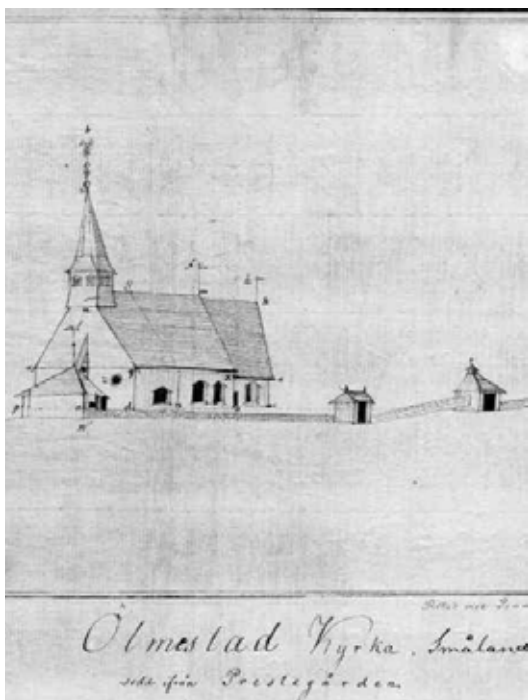
Marschaller och stearinljus kan avsätta sot eller stänk på gravvårdarna. Detta kan förebyggas genom att exempelvis använda lämpliga hållare.

Biologisk påväxt, troligen rödalger, på en gravvård på Villstads kyrkogård i Gislaveds kommun.

Kalksten har en förmåga att spjälka sig och spricka. Denna sten på Forserums kyrkogård i Nässjö kommun kräver insatser av en stenkonservator.

Ölmstads kyrka med de två stigluckorna i muren. Skiss av L.P. Gagner, odaterad (före 1860).

Ölmstads kyrkogård med markerade gravhögar och enbart en handfull gravvårdar. Odaterat fotografi, troligen tidigt 1900-tal.

Ölmstads kyrka och kyrkomiljö

Ölmstads kyrka med omgivande kyrkogård ligger i Ölmstads socken i norra delen av Jönköpings län. Kyrkomiljön omges av det för trakten typiska och svagt kuperade bördiga odlingslandskapet. Norr om kyrkogården går den öst-västliga vägsträckningen mot anslutningen till E4 vid Broddstorp, och i öster breder Skärstaddalen ut sig. Söder om kyrkan och kyrkogården ligger folkskolan från 1851 som även fungerat som sockenstuga, kommunalsal och nu inrymmer skolverksamhet och utrymmen för kyrkan. Bredvid folkskolan ligger hembygdsgården Klockaregården. På gården finns en timrad bod, en drängstuga och en mangårdsbyggnad som förmodligen uppfördes vid 1700-talets mitt. I norr ligger prästgården från 1930-talet och bredvid ängsmark som är avsatt till kommande utvidgning av kyrkogården. Kyrkomiljön med omkringliggande byggnader utgör det gamla sockencentrumet och har förklarats som riksintresse för kulturmiljövården.

Ölmstads kyrka med tillhörande kyrkogård uppfördes troligen under 1100-talets andra hälft. Efter en brand i slutet av 1400-talet valvslogs kyrkan. Tornet i väster med sin karakteristiska trappa uppfördes under 1730-talet. Tornet och det branta sadeltaket är klätt med spån och fasaderna putsade och avfärgade i vitt.

Kyrkogården omger kyrkan på alla sidor med huvudsaklig utsträckning söder och öster om kyrkan. Kyrkogården är uppdelad i två delar, den äldre kyrkogården i väster runt kyrkobyggnaden och en nyare del i öster. Terrängen sluttar mot öster och den nyare kyrkogården ligger lägre än den äldre.

Kyrkogårdens historik

Kyrkogården har kontinuitet sedan medeltid. Den medeltida kyrkogården har varit betydligt mindre och troligen saknat en övergripande plan. Fram till 1860 fanns i stenmuren som omgärdade kyrkogården två stigluckor bestående av murade och valvförsedda portaler med portar av trä. 1860 utvidgades kyrkogården med ca 11 meter mot nordväst och ca 30 meter åt sydost. Vid utvidgningen togs stigluckorna bort och ersattes av de nuvarande järngrindarna i södra muren. En kulle framför kyrkan planades samtidigt ut och jordmassorna användes till att nivåreglera utvidgningen i öster. Denna avslutades med en kraftig stödmur. Vid 1860 års utvidgning togs även den dåvarande trädkransen av pil ner och ersattes av lönn och ask utmed den nya kyrkogårdsmuren. Från 1860 års utvidgning av kyrkogården finns idag förutom stödmuren och kyrkogårdsmuren, även grindstolparna med sina kopparklot kvar. Också trädkransen av lönn och ask finns kvar, dock med ett nyare material.

På 1950-talet väcktes frågan om utvidgning igen. Redan under 1930-talet hade man lagt fram ett förslag om utvidgning norr om kyrkan som dock aldrig godkändes. Inför ändringarna gjordes

1951 en uppmättningsritning av den dåvarande kyrkogården och enligt denna hade kyrkogården då fyra tydligt avgränsade avdelningar. Norr om kyrkan låg ett område med påkostade sten- eller häckomgärdade grusgravar, även högresta gravvårdar med järnkätting. I nordöstra hörnet låg ett område med allmänna linjegravar från 1920- och 1930-tal med varierande typer av gravvårdar. Söder om detta område – på kyrkogårdens sydöstra del – låg närmast stödmuren i öster regelbundet lagda familjegravar, gruslagda med sten- eller häckomgärdningar, därefter en avdelning med äldre fristående gravar utan regelbunden planläggning och längst i väster fyra rader med allmänna linjegravar. Direkt söder om kyrkan finns på uppmättningsritningen sju rader med allmänna linjegravar.

Det nya förslaget från 1952, ritat av stadsträdgårdsmästare Ivar Andersson och arkitekt Boo D:son Widén från Jönköping, skiljde sig från förslaget från 1930-talet genom att det istället placerade utvidgningen öster om kyrkogården. Förslaget som genomfördes 1957 med invigning 1958 innebar att kyrkogårdens yta mer än fördubblades. På grund av sluttningen öster om kyrkogården förlades den nya kyrkogårdsmarken på en nivå lägre. Förbindelse mellan den gamla och nya kyrkogården ordnades med en trappa genom stödmuren i slutningen. Därtill ordnades ingångar i både norra och södra muren. I nordvästra hörnet av nya delen uppfördes ett bårhus efter ritningar av arkitekt Widén med putsade gavelpartier och spånklädda heltäckande takfall. Utvidgningen omgärdas av en kallmurad stenmur av liknande utförande som den äldre från 1860-talet.

Beskrivning av kyrkogården idag

Allmän karaktär

Ölmstads kyrkogård är delad i två delar med en äldre del i väster runt kyrkan och en yngre i öster. De två delarna är olika i sin karaktär, den äldre domineras av sammanhängande gräsytor och kvarter som samlar gravvårdar av olika typer. Den nya kyrkogården har en tydligt sentida karaktär med träd inom kyrkogården, vårdarna har en mer likartad utformning enligt efterkrigstidens ideal.

Omgärdning

Hela kyrkogården är omgärdad av en kallmurad stenmur av kluven granit omväxlande med natursten. Muren runt gamla kyrkogården är från 1860 och den nya muren runt utvidgningen i öster härstammar från 1958 och utformades lika den äldre. Mellan de två kyrkogårdsdelarna finns ännu den gamla kyrkogårdens östra mur kvar vilken fungerar som stödmur mellan då olika nivåerna. En trappa leder från den äldre delen till den nya.

Ölmstads kyrka med omgivningar år 1955. Kyrkogårdens äldre del har ett större sammanhängande område av grusgravar.

Ölmstads kyrka med omgivningar hösten 2020. Kyrkogårdens förändring från grusgravar till enklare gravanordningar utan grus kan tydligt avläsas.

Kyrkogårdsmuren med slätputsade grindstolpar. I bakgrunden skymtar prästgården.

Ingångar

I den gamla kyrkogårdens södra mur finns två ingångar med identiskt utformade grindstolpar och grindar. Vid ingångarna fanns före 1860 stigluckor i form av murade och valvförsedda portaler. Dagens grindstolpar är oktagonala och slätputsade i vitt. Stolparna täcks av likaledes oktagonala kopparkar som kröns av ett klot. I mönstret på de svarta smidesgrindarna ingår ”anno 1860”. Även den nya kyrkogården har två ingångar, mittemot varandra i den södra respektive norra muren. Mellan de båda går en huvudgång som ursprungligen var en landsväg. Grindstolparna är uppbyggda av granitblock fogade med cement och täckta med stenskivor. Grindarna är betydligt enklare i utformningen jämfört med de äldre och de pryds av ”anno 1958”.

Vegetation

Hela kyrkogården omges av en trädkrans, främst av lind men även lönn och ask. Trädkransen står både utanför och innanför kyrkogårdsmuren. Längs stödmuren mellan den gamla och nya kyrkogården står en rad av lind. På den nya kyrkogården finns ett antal björkar i gravkvarteren och längs huvudgången i väster växer formklippta pyramidalmar. Bakom bårhuset finns bergtall. På den gamla kyrkogården finns endast en rygghäck i kvarter S-Z strax öster om huvudgången till vapenhuset.

Gångsystem

Gångsystemet på Ölmostads kyrkogård består av grus, förutom huvudgången på gamla kyrkogården som lagts om med gatsten och granitplattor. I övrigt delar gångsystemet in kyrkogården i tydliga kvarter, fyra stycken på gamla och fyra på nya.

Gravårdstyper

Ölmostads kyrkogård uppvisar gravvårdens utveckling från 1600-talet fram till idag. Den gamla kyrkogården är tydligt avskild från kyrkogårdens utvidgning i öster. I kvarter A-K, norr om kyrkan, finns köpegravkvarteret där majoriteten av de äldsta vårdarna är samlade. Vårdarna är påkostade och stora, oavsett om de är lägre och bredare eller högresta. I kvarter M-Q, nordost om kyrkan, finns ett relativt välbevarat område med småskaliga vårdar från allmänna linjen bevarade, enstaka sentida vårdar har placerats i kvarteret. Vårdarna är här främst i svart granit och små resta vårdar med vinklade krön eller enklare hällar, flera med ett bevingat timglas i dekoren.

Sydväst om kyrkan ligger kvarter R-Z, med sju i det närmaste kompletta rader av vårdar från allmänna linjen. Vårdarna är småskaliga, de äldsta främst av svart granit men senare vårdar visar på de förändrade idealen och har mer variation med grå och röd granit. De sydöstra kvarteren Å-AF har en mer uppblandad prägel, men domineras av den moderna vården med en låg och bred, rektangulär form. De tidigare har i många fall klassicerande utsmyckning

En grupp med borttagna vårdar är samlade norr om vapenhuset. Av särskilt värde är gjutjärnskorsen, vilka sannolikt är tillverkade vid Ebbes bruk. Gjutjärnskorsen bör inkluderas i kyrkans inventarieförteckning.

men de blir allt enklare ju yngre de är. De allra yngsta vårdarna har tagit sin inspiration av den naturliga stenen och har ofta en asymmetrisk form. Den östra utvidgningen från 1958 präglas helt av de efterkrigstida idealen med moderna och samtida gravvårdar.

Byggnader

I det nordvästra hörnet på nya kyrkogården ligger det bårhus som uppfördes i samband med utvidgningen 1958. Bårhuset ritades av arkitekt Boo D:son Widén som också stod bakom ritningen av kyrkogårdsutvidgningen. Byggnaden har ett brant sadeltak som går ända ned till marken. Taket är täckt med spån för att knyta an till kyrkobyggnaden. De två fasaderna är spritputsade och avfärgade i vitt.

Beskrivning av kvarter

Kvarter A–K

Allmän karaktär

Kvarter A–K är beläget norr om kyrkobyggnaden och är det som har flest äldre vårdar bevarade. Vårdarna är placerade i nord-sydliga rader på en öppen gräsyta, omväxlande vända mot öster och väster. Vegetationen i kvarteret består av de till trädkransen hörande lindarna och lönnarna och två formklippta tujor som flankerar en gravvård. Flertalet låga gravvårdar visar att det i kvarteret tidigare fanns grusgravar, något som bekräftas av äldre fotografier. Längs kyrkans vapenhus står äldre gravvårdar sekundärt placerade, bland annat ett pargjutjärnskors.

Gravvårdstyper

Kvarteret har kvar tydliga signum från ett köpegravskvarter: stora, påkostade gravvårdar, i många fall högresta men också låga som med flyglar eller stenram visar att de tidigare var kombinerade med en grusbädd. Vårdarna är enkelt dekorerade med typiska kristna symboler som kors och palmblad. Bautastenen är relativt vanlig liksom obeliskan. Titlar förekommer i hög grad, vilket är vanligt i ett kvarter av den här åldern och utformningen. Vanligast är hemmansägare, vidare finns orgeltrampare, enkefru, häradsdomare och landstingsman.

Kulturhistorisk bedömning och karaktär

Kvarteret uppvisar en blandning av vårdar från tidigt 1800-tal fram till sent 1900-tal med betoning på det tidiga 1900-talet. De grustäckta ytorna vid gravarna är idag borta men vissa av gravvårdarna visar ändå tydligt på det äldre gravskicket. Kvarteret innehar ett högt kulturhistoriskt värde genom sin ålderdomliga prägel och de enskilda gravvårdarna som visar på individuell hantverksskicklighet. Ytterligare en bidragande faktor är kvarteret som kontrast gentemot de allmänna kvarteren, något som tydliggör den sociala strukturen i det äldre Ölmstad. De vårdar som finns i kvarteret bör bevaras på ursprunglig plats och om nytillskott är nödvändiga bör dessa anpassas efter befintliga vårdar.

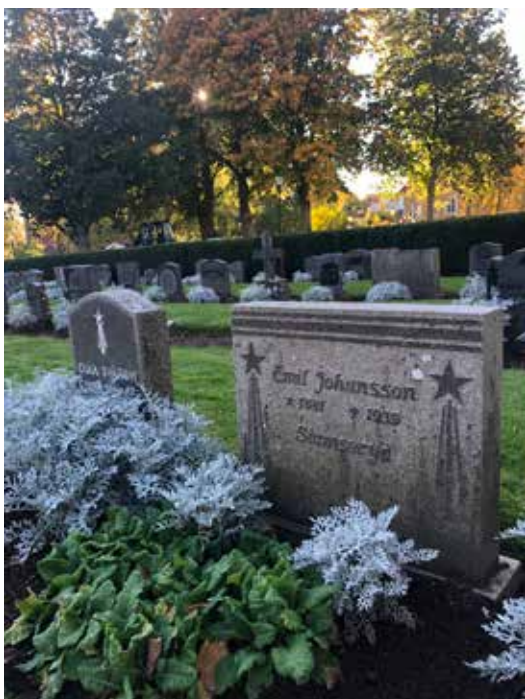
Köpegravskvarteret i Ölmstad ligger norr om kyrkan, vilket är ytterst ovanligt.

Den resliga vården norr om kyrkan är en minnessten över klockare och organister från slakten Rendahl.

De glasa vårdarna från allmänna linjen år 1927–1936 markerar ett parti av den allmänna linjen. Tidens ideal med svart granit är tydligt framträdande.

Kvarter S–Z består av en närmast intakt allmän linje från åren 1936–1959.

Kvarter L–Q

Allmän karaktär

I det nordöstra hörnet på den gamla kyrkogården ligger kvarter L–Q. Kvarteret består av 6 gravrader i nord-sydlig riktning med vårdarna vända mot öster på en gräsklädd yta. På grund av tomma gravplatser ger vårdarna ett något glest intryck.

Gravvårdstyper

Ett flertal av kvarterets relativt få vårdar härstammar från allmänna linjen och dessa är kronologiskt daterade från 1927 till 1936. Vårdarna uppvisar en stor variation med det gemensamt att de är ensamgravar och har en begränsad storlek. Det vanligaste materialet är svart granit, varav ett par är polerade. I övrigt finns i kvarteret vårdar från 1900-talet fram till 2003 av skiftande utformning. De flesta är låga och breda och har diskret eller ingen utsmyckning. Till skillnad från vårdarna i allmänna linjen är dessa placerade lägre, i nivå med marken medan allmänna linjevårdarna placerats på en sockel.

Kulturhistorisk bedömning och karaktär

I kvarteret är det kulturhistoriska värdet kopplat till de kvarvarande vårdarna ur allmänna linjen. Tyvärr har flertalet vårdar redan avlägsnats vilket ökar betydelsen av att bevara de som ännu står kvar.

Kvarter S–Z

Allmän karaktär

Kvarteren är belägna söder om kyrkobyggnaden och består av sju rader gravvårdar i nord-sydlig riktning på en gräsklädd yta. De två västligaste raderna är vända åt väster och de övriga åt öster. De två delarna skiljs åt av en rygghäck. Längs varje rad, framför vårdarna, finns en lång rabatt med gemensam plantering. I mitten av raden längst åt öster finns några tomma gravplatser.

Gravvårdstyper

Samtliga gravvårdar utom tre tillhör allmänna linjen. Kännetecknande för vårdar ur allmänna linjen är att de är ensamgravar, placerade i kronologisk ordning och har en begränsad storlek. I kvarter S–Z sträcker sig linjen mellan åren 1936 och 1959, med de yngsta väster om häcken. De flesta stenarna är av svart granit men även grå och röd sten förekommer. Tre huvudformer syns i kvarteret: en rest sten på sockel med avsmalnande topp, en låg och bred sten och en rektangulär rest sten, och vårdarna är alla variationer på dessa tre teman. De tre vårdar som inte hör till allmänna linjen är en vård från 1980-talet, en kalkstensvård från 1861 med svårsläslig text och ett gjutjärnskors från 1899. Korset är den enda gjutjärnsvården som står kvar i ett kvarter men ett flertal liknande kors finns sekundärt placerade norr om vapenhuset.

Kulturhistorisk bedömning och karaktär

Kvarteren har ett mycket sällsynt och homogent bestånd med allmänna linjegravar, i obruten kronologisk ordning från 1936 till 1959. Endast ett fåtal gravvårdar saknas i raderna. I och med att så många vårdar bevarats finns en pedagogisk tydlighet över ett idag försvunnet gravskick. Trots att detta var så dominerande under stora delar av 1900-talet finns det idag oftast bara fragmentariska rester bevarade på de flesta kyrkogårdar och av vad som idag är känt finns ingen motsvarighet i länet. Av särskilt kulturhistoriskt värde är den nästan obrutna och långa kronologin över en så pass omfattande tid och att gravvårdarna är i den grad likartade och återhållsamma i sina uttryck vilket sammantaget ger kvarteret ett högt autenticitetsvärde.

Kvarter Å–AF

Allmän karaktär

I det sydöstra hörnet på gamla kyrkogården ligger kvarteren Å–AF. Liksom i övriga kvarter står gravvårdarna placerade i nord-sydliga rader på en gräsklädd yta. Kvarteret avgränsas av grusgångar i norr och väst och av stödmuren i söder och öster.

Gravvårdstyper

Även i dessa kvarter finns gravvårdar från allmänna linjen men endast ett fåtal och dessa är från 1924–1926. Intressant är även den rad med barngravar som finns längs med den västra grusgången. I övrigt finns vårdar från hela 1900-talet i kvarteret med överlägset flest antal från 1950- och ett flertal från 1990- och 2000-talen. Den relativt unga åldern på gravvårdarna innebär att kvarteret ger ett modernt intryck med låga och breda vårdar. De äldre har ofta klassicerande element i utsmyckningen som överläggare och kolonner men dekorationen blir enklare ju yngre de är. De yngsta stenarna har en mer asymmetrisk form, ofta med naturstenen som förebild. Längs den östra stödmuren finns tre grusgravar som är de enda bevarade på hela kyrkogården. Äldre fotografier visar att hela kvarteret vid mitten av 1900-talet var gestaltat med grusgravar.

Kulturhistorisk bedömning och karaktär

Kvarter Å–AF speglar med sina jämna rader med enkla vårdar det ideal som uppträdde under efterkrigstiden. Parallellt med folkhemsbygget utjämnades skillnader i social rang på kyrkogården genom att systemet med allmänna linjen och köpegravar försvann. Alla gravvårdar fick istället mer eller mindre samma utformning med låga och breda gravstenar. Denna utveckling mot en enklare och mer lättskött kyrkogård är typisk för andra hälften av 1900-talet. Avvikande inslag i kvarteren är ett fåtal vårdar från 1900-talets början, den dryga raden allmänna linjevårdar och de intakta grusgravarna. Dessa inslag är viktiga att bevara som motvikt mot den homogena utformningen och upprepade intryck som de moderna vårdarna ger.

Ett gjutjärnskors står kvar i ursprungligt läge och visar på kvarterets tidigare utformning. Vården är av en modell som tillverkats vid Ebbes bruk.

Kvarteret domineras av efterkrigstidens ideal med likartade gravvårdar. Enstaka vårdar visar på en äldre gestaltning, inte minst den högresta vården över landstingsmannen Anders Svensson från Ryd.

Utvidgningen från 1958 har en tydligt efterkrigstida karaktär som avspeglas i så väl gravvårdarna som växtvalet.

På utvidgningen har även en askgravplats inretts.

Kvarter NK A–E samt U

Allmän karaktär

Kyrkogårdens östra del ligger lägre än den gamla kyrkogården och utgörs av utvidgningen som invigdes 1958. Kvarterens vårdar är alla placerade i nord-sydliga rader riktade mot öster. Utvidgningen delas i fyra områden av de gångar som går parallellt med gravraderna och längs den omgärdande muren. I kvarteren finns mer växtlighet än på den gamla kyrkogården, med ett flertal björkar, pyramidalmar och forsythia. Bergtallen som växer bakom bårhuset fungerar väl som fond till byggnaden.

Gravvårdstyper

Kvarteren är väldigt enhetliga vad gäller gravvårdar. På grund av kvarterens relativt sena tillkomsttid är alla vårdar moderna. De är typiska för sin tid, det vill säga enkelt utförda med breda och låga proportioner. Ett fåtal mer utsmyckade vårdar, ofta med drag hämtade ur den klassiska skolan som kolonner och tympanonfält, finns men huvudsakligen har vårdarna ingen eller en diskret dekoration med kristen symbolik. Titlar förekommer väldigt sparsamt som brukligt är på gravvårdar från denna tid. Från och med 1990-talet ändras utformningen till mer fria former med asymmetriska naturstenar som förebilder.

Kulturbeskrivning och karaktär

Kvarteren har en enhetlighet som är typisk för denna tid, med regelbundet placerade gravvårdar av liknande utseende i upprepade rader. Det kulturhistoriska värdet är främst kopplat till denna tidstypiska utformning och homogena regelbundenhet, karaktären är dock inte unik utan snarare mer typisk och är väl företrädd på de flesta kyrkogårdar i landet.

Händelsehistorik

1100-tal

Den första kyrkan uppfördes på platsen. (Andersson m. fl. 1985)

1737

Kyrkklockorna flyttades från klockstapeln till kyrktornet. (Erixon III)

1860

Kyrkogården utvidgades med 11 meter åt nordväst och 30 meter åt sydost. Två stigluckor togs bort och ersattes av de nuvarande järngrindarna i södra muren. Trädkransen av pil ersattes med ask och lönn längs den nya kyrkogårdsmuren. (JLM)

1942

Trädkransen av lönn ersattes av höga popplar. (JLM)

1952

Förslag till utvidgning framtaget av stadsträdgårdsmästare Ivar Andersson, Jönköping, och arkitekt Boo D:son Widén, Jönköping. (JLM)

1957

Utvidgningen genomfördes. I samband med utvidgningen uppfördes ett bårhus efter ritningar av arkitekt Widén. (ATA)

1958

Invigning av den nya kyrkogården. (ATA)

1965

En reparation av kyrkogårdsmuren och grindstolparna genomfördes. Tillstånd gavs under förutsättning att murens och stolparnas utseende inte förändrades. (JLM)

1976

Godkänt förslag till ny vegetationsplan för nya kyrkogården samt justering av gravkarta för densamma. Förslaget upprättades av biträdande stadsträdgårdsmästare Melker Fredbrant, Jönköping. I förslaget ingick att en rad lindar skulle planteras utanför muren ”å gamla kyrkogården söder om kyrkan.” (JLM)

1990

Arkeologisk undersökning i samband med grävning och schaktning för indragning av vatten och avlopp i kyrkan. (JLM)

1993

Tillstånd att få anlägga bevattningsanläggning med ledare och spridare på gamla och nya kyrkogården. (JLM)

1996

Tillstånd att ta bort fyra stödmurar centralt belägna på den nya kyrkogården för att bereda plats för ytterligare gravplatser. (JLM)

2001

För att lättare kunna köra med begravningsbil eller utryckningsfordon gavs tillstånd att plattbelägga huvudgången samt för återuppsättande och justering av grindstolparna och deras lägen till huvudgången. (JLM)

2004

Tillstånd till förändring av trappa mellan gamla och nya kyrkogården. Den befintliga innebär alltför stor risk för halka vid kyla och blöta. (JLM)

Kulturhistorisk bedömning av kyrkogården i dess helhet

Ölmstads kyrkogård har liksom kyrkan medeltida ursprung. För oss är dess historia läsbar från det sena 1800-talet fram till idag. Kallmuren och smidesgrindarna, på nya och gamla kyrkogården, är liksom den sammanhållna trädkransen viktiga karaktärsdrag för den typiska landsortskyrkogården. De öppna ytorna utan särskilt mycket vegetation är en produkt av efterkrigstidens rationalitetstänkande liksom borttagandet av grusbäddarna vid många av gravarna. De tre grusgravarna som finns kvar i gamla kyrkogårdens sydöstra hörn är därför viktiga för förståelsen hur stora delar av kyrkogården en gång såg ut. Grusgångssystemet delar in gamla kyrkogården i fyra kvarter medan det på den nya bryter av den monotona upprepningen av gravvårdarna.

Ölmstads kyrkogård kan visa upp en stor rikedom av gravvårdstyper, från 1800-talet fram till idag med en tydlig uppdelning i olika kvarter. Särskilt intressant är kvarter S-Z med dess många vårdar från allmänna linjen men även kvarter A-K avviker med dess karaktär av köpegravskvarter från förra sekelskiftet. Allmänna linjen var ett vanligt begravningsskick som dominerade under i stort sett hela 1900-talets första hälft och idag finns oftast bara fragmentariska spår kvar av detta. På Ölmstads kyrkogård finns gravvårdar kronologiskt från 1924 till 1959 fördelade på tre kvarter vilket är relativt sällsynt i länet. Kvarter S-Z står ut eftersom det där finns en sådan mängd vårdar bevarade. Kvarteren bör hållas intakta utan att nya gravvårdar tillkommer, vid eventuell återanvändning där gravrätten är aktiv rekommenderas att gravvården kompletteras med en liggare. I kvarter L-Q har viss komplettering skett, främst i kvarterets östra del. Skall platser tas upp i kvarteret bör gravrätten vara tydligt formulerad och enbart tillåta småskaliga vårdar för att inte dominera över de bevarade vårdarna från allmänna linjen.

På en kyrkogård är det naturligt att gravvårdar ändras och gravrätter återgår och får ny ägare. Det är dock viktigt att man i den långsiktiga förvaltningen är uppmärksam på att bevara de olika delarnas karaktär och gravvårdar från alla tider.

Sammanfattning

- Gravvårdar från allmänna linjen bör bevaras på ursprunglig plats, eventuellt borttagna vårdar återbördas.
- Nya gravvårdar bör endast i undantagsfall placeras i kvarter L-Q. Om så sker bör gravvårdarna anpassas efter de befintliga vad gäller form material, storlek och form, vilket tydliggörs i gravrättsavtalen.
- Gravvårdar äldre än cirka 1930 bör bevaras som vittnesbörd om gravkonstens utveckling och stadens historia. Eventuella tillhörande omgärdningar och grusbäddar bör även de bevaras.
- Den omgärdande stenmuren, grindarna och trädkransen är viktiga delar i upplevelsen av kyrkogården och bör bevaras.
- Vegetationen på nya kyrkogården är av stor betydelse för den moderna karaktären i kvarteret och bör bevaras eller ersättas om så skulle behövas.

Administrativa uppgifter

Jönköpings läns museums dnr:..... 2020-129
Beställare:..... Skärstad-Ölmstad församling
Inventering och rapportansvarig:..... Charlotte Mårland
Rapportgranskning:..... Anders Franzén
Län:..... Jönköpings län
Kommun:..... Jönköpings kommun
Socken:..... Ölmstads socken
Fastighetsbeteckning:..... Ölmstads kyrkogård

Dokumentationsmaterialet förvaras i Jönköpings läns museums arkiv.

Referenser

Arkiv

Jönköpings läns museums arkiv. (JLM)

Länstyrelsen i Jönköpings läns arkiv, med kopior ur ATA. (JLST)

Tryckta källor och litteratur

Manbo, Ia. *Ölmstads kyrkogård, Kulturhistorisk karakterisering och bedömning. Ölmstads socken i Jönköpings kommun. Jönköpings län, Växjö stift.* Jönköpings läns museum, Byggnadsvårdsrapport 2007:57

Cinthio E, Ellenius A, Gustafsson E, Unnerbäck R. *Kyrkobyggnader 1760–1860, del 2 Småland och Öland.* Uppsala, 1993.

Våra kyrkogårdar, Växjö stift i ord och bild. Frågeformulär, 1949.

Sveriges bebyggelse. Landsbygden. Jönköpings län III. Uddevalla, 1952.

Urval Kulturhistorisk värdefulla gravar

Kriterier vid kulturhistorisk bedömning

Vid den kulturhistoriska bedömningen av gravanläggningarna på en begravningsplats utgår man från ett antal kriterier. Målet är att urvalet av de utvärderade gravarna skall spegla gravkulturen i vid bemärkelsen inom en begravningsplats, men i förlängningen också inom ett vidare område.

Utformningen av en gravanläggning har stor betydelse vid bedömningen av det kulturhistoriska värdet. Vårdar som är påkostade, hantverksmässigt utförda, estetiskt framstående, särskilt anspråkslösa eller anknyter till en lokal tradition är ofta särskilt intressanta. Gjutna gravkors i bruksbygder är exempel på en sådan lokal tradition. Man bör också spegla alla samhällsgruppers gravskick, att bevara ett sammanhållet område med gravar som ingår i allmänna linjen kan vara viktigt.

Gravanläggningar som har inskrifter som anger titel och hemvist på den begravda berättar mer om gravplatsen än om dessa uppgifter saknas. Ibland finns också citat från Bibeln eller psalmboken eller bara en referens till ett citat. Ju fler uppgifter som står angivna desto större samhällsvärde har gravvården.

Ibland är gravvårdar resta över betydelsefulla personer eller personer som haft en tydlig anknytning till församlingsarbetet, exempelvis präster, klockare, kyrkvårdar och skollärare. Detta kan förstärka det kulturhistoriska värdet på en gravvård.

Industriellt framställda gravstenar bär ibland någon form av märkning från tillverkaren. Att veta varifrån stenen kommer och vem som tillverkade den höjer gärna det kulturhistoriska värdet.

Efterkrigstidens gravskick kan upplevas enahanda och likformigt. Det finns dessutom en väldigt stor mängd gravvårdar av likande typer på länets kyrkogårdar. Det är inte rimligt att bevara dessa i lika hög grad som äldre gravvårdar, men det är ändå angeläget att ett urval av dessa bevaras som exempel från detta skede.

Förutom själva gravstenen så består många gravplatser av även gravramar, häckar, växtlighet osv. Dessa tillhör har ofta tagits bort, men när de är bevarade finns det särskild anledning att dessa tas med i urvalet.

Klass 1

Avser gravplatser med mycket högt kulturhistoriskt värde. Dessa bör bevaras på plats och utan förändringar.

Klass 2

Avser gravplatser med högt kulturhistoriskt värde. Dessa bör i första hand bevaras på plats och utan förändring. Det kan dock vara möjligt att återanvända en vård för att bibehålla en karaktär på en del av kyrkogården, med fördel används då ett typsnitt anpassat till vårdens karaktär. I undantagsfall är det möjligt att flytta vårderna om det är personhistoria eller titel som är det intressanta.

Gravn.	Beskrivning	Inskription	Antikvarisk bedömning/urval	Fotografi
A 3	Bautasten i grå granit.	KYRKOHERDE AXEL EMANUELSSON *1851 †1910 PS. 103 HANS MAKAS BRITA MARIA F. LEMCHEN *1861 †1956 MARIA SKOV F. EMANUELSSON *1890 †1977 ANNA-BRITA EMANUELSSON *1907 †1999 ÖLMSTADS FÖRSAMLING RESTE VÅRDEN.	Klass 1 Karaktärsskapande högre vård. Titel - verksam i Ölmstads kyrka.	
A 7	Mellanhög vård i svart granit med slipad dekor.	VILORUM FÖR HÄRADSDOMAREN C.J. ADOLFSSON *1867 †1944 OCH HANS MAKAS JENNY *1871 †1941 ÄNGASKOG JOH. 11:25	Klass 1 Tidstypisk vård med slipad dekor. Titel, hemvist och bibelreferens.	
B 2	Hög vård i svart granit med enkel dekor.	HÄR VILAR DEN SISTE KOMMINISTERN I ÖLMSTAD P. EM. PETERSSON *1851 †1926 JOH 11:25-26 OCH HANS MAKAS SARA F. DANIELSSON *1849 †1927 EBR. 13:8	Klass 1 Karaktärsskapande högre vård. Titel - verksam i Ölmstads kyrka.	
B 4	Mellanhög-hög vård i grå granit. Sentida sekundär håll.	HÄR VILAR J. MAGNUSSON PERSTORP *1839 †1923 HANS Hustru MARIA *1837 †1929	Klass 2 Karaktärsskapande högre vård.	
B 5	Hög vård i svart granit med slipad dekor.	VILORUM FÖR FAMILJEN SJÖBERG ÄNG C. EL. SJÖBERG *1865 †1949 Hustrun MATILDA *1863 †1940 SONEN NILS OSKAR *1899 †1932 Dottern ANNA VILHELMINA *1902 †1923 SV. PS. 586	Klass 2 Karaktärsskapande högre vård med slipad dekor.	

C 1	Hög vård i grå labrador.	HEMMANSÄGAREN S.J. SVENSSON FR. BJÖRKEBERG *1849 †1921 HANS MAKÅ ANNA KATARINA *1850 †1924	Klass 1 Karaktärsskapande högre vård i påkostat material. Titel och hemvist. Ingår i en intakt gravrad med tidstypiska vårdar.	
C 2	Hög vård i grå granit.	E. MALMKVISTS FAMILJEGRAV	Klass 1 Karaktärsskapande högre vård. Tidstypisk anonymare familjegrav. Ingår i en intakt gravrad med tidstypiska vårdar.	
C 3	Mellanhög vård i svart granit med slipad dekor.	J. MAGNUSSONS FAMILJEGRAV TUVERYD SM. 437	Klass 1 Tidstypisk vård med slipad dekor. Hemvist och sångboksreferens - frireligiöst inslag. Ingår i en intakt gravrad med tidstypiska vårdar.	
C 4	Mellanhög-hög vård i svart granit med slipad dekor.	A. JOHANSSON FAMILJEGRAV JOH. 3:16 FR. DREFSERYD	Klass 1 Karaktärsskapande högre vård med tidstypisk dekor. Ingår i en intakt gravrad med tidstypiska vårdar.	
C 5	Mellanhög vård i svart granit med slipad dekor.	F.D. LANDSTINGSMANNEN JOHAN LARSSON *1840 †1920 CHARLOTTA LARSSON *1842 †1916 HAGA	Klass 1 Tidstypisk vård med slipad dekor. Titel och hemvist. Ingår i en intakt gravrad med tidstypiska vårdar.	

C 6	Liten häll i grå granit.	HEDVIG ALMQVIST 1856-1917	Klass 1 Liten enklare häll. Ingår i en intakt gravrad med tidstypiska vårdar.	
C 7	Mellanhög vård i rosa granit med slipad dekor.	R. WESTERBERG FAMILJEGRAV.	Klass 1 Tidstypisk familjegrav med slipad dekor. Ingår i en intakt gravrad med tidstypiska vårdar.	
D 2	Mellanhög-hög vård i svart granit med slipad dekor. Sekundär häll i svart granit.	KYRKOVÅRDEN G.P. JÖNSSON FR. INGERYD *1828 †1918 HANS MAKAS KRISTINA *1828 †1912 DAV. PS. 23 HEDDA JÖNSSON *1862 †1933	Klass 1 Karaktärsskapanande högre vård. Titel, hemvist och bibelreferens. Tidstypisk mindre sekundär häll.	
D 7	Två höga kalkstensvårdar med vinkelbrutet krön.	FÄLTPROSTEN IOHAN ADELIN FÖDDES, FÖR ATT DÖ, D. 11 NOV 1760 DOG, FÖR ATT LEFVA, D. 22 IUNI 1821 DENNA TIDSRYMD HADE LÄRT HONOM ATT LÄMNA VERLDEN UTAN SAKNAD HENNE ATT EJ LÄMNA HONOM UTAN TÅRAR HÄRUNDER STOFDET AF ENKEFRU FÄLTPROSTINNAN MARIA ELISABETH ADELIN FÖDD LIDBECK D. 25 AUG 1754 DÖD D. 21 JUNI 1830 PS. NO 480	Klass 1 Karaktärsskapanande högresta vårdar. Titel, vers och psalmboksreferens.	
-	Bautasten i grå granit, rest som minnesvård.	TILL MINNE AV SLÄKTEN RENDAHL KLOCKARE OCH ORGANISTER I ÖLMSTAD 1737-1907	Klass 1 Karaktärsskapanande mycket hög vård rest över släkten Rendahl.	

E 1	Hög vård i svart granit.	P.A. PETERSON *1823 †1899 HANS MAKÅ EMMA REUTERSVÅRD *1833 †1921 DOTTERN RUTH *1871 †1893 DAV. PS. 23 ESTER *1866 †1960 KYRKOHERDE I ÖLMSTAD 1875-1899	Klass 1 Karaktärsskapande högre vård. Titel - verksam i Ölmostads kyrka.	
E 2	Hög vård i svart granit.	ORGELTRAMPAREN J. JOHNSON 1834-1906 OCH HANS MAKÅ HEDDA 1836-1915 SKALL HVILA HÅR TILL DESS HAN KOMMER SV. PS. 162	Klass 1 Karaktärsskapande högre vård. Titel - verksam i Ölmostads kyrka.	
E 3	Hög korskrönt vård i svart granit.	HÅR VILAR MAGNUS ANDERSON FR. RYD *1815 †1906 HANS HUSTRU STINA ANDERSON *1825 †1920 JOH. 3:16	Klass 1 Karaktärsskapande högre vård.	
F 1	Hög vård i svart granit med slipad dekor.	HEMMANSÅGAREN AUGUST JOHANSSON 1860-1933 HANS MAKÅ EMMA JOHANSSON 1865-1952 SONEN JOHAN 1893-1912 FLÅTTINGE UPPEGÅRD KÅRLEKEN UPPHÅR ALDRIG 1 KOR 13:8	Klass 1 Karaktärsskapande högre vård. Titel, hemvist och bibelcitat samt referens.	
F 2	Hög vård i svart granit.	JOHAN LARSSON ÖLMSTAD SKÅTTEGÅRD *1825 †1909 OCH HANS MAKÅ JOHANNA *1837 †1918	Klass 1 Karaktärsskapande högre vård.	

F 3	Kraftig diagonal håll i grå granit.	EMMA ANDERSON JOH:S ANDERSON PRÄSTEKVARN 1849-1926 1841-1908	Klass 1 Tidstypisk håll i kraftfullt utförande.	
F 4	Hög vård i svart granit med slipad dekor.	JONAS MAGNUS SAMUELSON FRÅN BRÖTTJEMARJ NILSAGÅRD *1817 †1902 JOH. EV. 11:25, 26. HANS MAKÅ BRITTA SAMUELSON *1820 †1912 UPP. 22:14	Klass 1 Karaktärsskapande högre vård. Hemvist och bibelreferenser.	
G 1	Mellanhög vård med dekor i relief.	HEMMANSÅGAREN LARS JOHAN JONSSON *1847 †1930 SYSTEM HEDVIG SOFIA JONSSON *1856 †1927 FR. BRÖTTJEMARJ NILSAGÅRD.	Klass 1 Tidstypisk vård. Titel och hemvist.	
-	Hög vård i kalksten, placerad längs muren.	HÄRUNDER HVILAR STOFTET AF HÄRADSSKRIF? JOHAN GABRIEL EKELIUS KÅRA MAKÅ ULRIKA SOPHIA WELLERMARK FÖDD DEN 16 JUNI 1795. DÖD DEN 19 SEPT. 1826 OCH VID HENNES SIDA DERAS BARN ANDERS GABRIEL FÖDD D. 16 FEBR. 1816 DÖD D. 23 FEBR. 1825 SAMT JULIANA SOPHIA FÖDD D. 12 SEPT. 1824 DÖD D. 16 AUG. 1825	Klass 1 Förindustriell handhuggen vård. Vårdar äldre än 1850 bör inkluderas i kyrkan inventarieförteckning.	
L 1	Mellanhög vård i rosa granit.	AUGUSTA BRODD *1864 †1934 BRODDENÅS	Klass 1 Småskaling vård från allmänna linjen i delvis utglesat kvarter. Hemvist.	

L 2	Liten häll i grå granit.	JOSEFINA MAGNUSSON *1863 †1934 INGERUD	Klass 1 Småskaling vård från allmänna linjen i delvis utglesat kvarter. Hemvist.	
L 3	Låg vård i rosa granit.	CARL JOHANSSON *1875 †1934	Klass 1 Småskaling vård från allmänna linjen i delvis utglesat kvarter.	
L 5	Låg vård i rosa granit.	BRITTA JOHANNESSON *1841 †1934 ÅNARYD	Klass 1 Småskaling vård från allmänna linjen i delvis utglesat kvarter. Hemvist.	
L 6	Liten häll i svart granit.	BRITA *1916 †1934 ÄLSKAD SAKNAD	Klass 1 Småskaling vård från allmänna linjen i delvis utglesat kvarter.	
L 7	Mellanhög vård i grå granit. Asymmetriskt krön.	EMMA JOHANSSON *1861 †1934 NILSAGÅRDEN	Klass 1 Småskaling vård från allmänna linjen i delvis utglesat kvarter. Hemvist.	

L 8	Låg vård i svart granit med slipad dekor.	EDVARD JANSSON UDDERYD *1868 †1935	Klass 1 Småskaling vård från allmänna linjen i delvis utglesat kvarter. Hemvist.	
L 9	Mellanhög vård i grå granit.	INGRID LANDIN F. JOHANSSON *1912 †1935 ÄLSKAD SAKNAD	Klass 1 Småskaling vård från allmänna linjen i delvis utglesat kvarter.	
L 10	Låg vård i svart granit med slipad dekor.	HILDA JOHANSSON ORMESTORP *1859 †1935	Klass 1 Småskaling vård från allmänna linjen i delvis utglesat kvarter. Hemvist.	
L 14	Liten häll i grå granit med slipade timglas.	J.A. ARONSSON *1854 †1936	Klass 1 Småskaling vård från allmänna linjen i delvis utglesat kvarter.	
L 16	Liten häll i grå granit med slipade timglas.	IDA MAGNUSSON *1867 †1936 STAMSERYD	Klass 1 Småskaling vård från allmänna linjen i delvis utglesat kvarter. Hemvist.	

L 17	Mellanhög vård i svart granit. Senare omhuggen	ALF NILSSON *1917 †2002 OSCAR NILSSON *1870 †1936 GUNNERYD	Klass 2 Småskaling vård från allmänna linjen i delvis utglesat kvarter. Hemvist.	
L 18	Liten häll i grå granit med slipade timglas.	DAVID JOHANSSON ÅNARYD	Klass 1 Småskaling vård från allmänna linjen i delvis utglesat kvarter. Hemvist.	
L 19	Låg vård i rosa granit.	HEDVIG LARSSON *1867 †1936 HALLA	Klass 1 Småskaling vård från allmänna linjen i delvis utglesat kvarter. Hemvist.	
L 21	Låg vård i grå granit.	P.A. LINDKVIST *1846 †1936 ROM 8.	Klass 1 Småskaling vård från allmänna linjen i delvis utglesat kvarter. Bibelreferens.	
L 22	Liten diagonal häll i svart granit, liten omfattningshäck i buxbom.	GUNNAR ÄLSKAD SAKNAD	Klass 1 Småskaling vård från allmänna linjen i delvis utglesat kvarter. Intakt omfattningshäck av betydande kulturhistoriskt värde.	

L 23	Liten häll i grå granit med slipade timglas.	CARL JOHANSSON *1867 †1936	Klass 1 Småskaling vård från allmänna linjen i delvis utglesat kvarter.	
M 1	Liten diagonal häll i svart granit.	HEMANSÄGAREN JOHAN JANSSON RYD *1844 †1932	Klass 1 Småskaling vård från allmänna linjen i delvis utglesat kvarter. Titel, hemvist.	
M 2	Mellanhög vård i svart granit.	KARL ERIK *1913 †1932 ROSENLUND	Klass 1 Småskaling vård från allmänna linjen i delvis utglesat kvarter. Hemvist.	
M 4	Liten häll i svart granit.	GÖSTA RYDH *1911 †1932 ÄLSKAD SAKNAD	Klass 1 Småskaling vård från allmänna linjen i delvis utglesat kvarter.	
M 5	Mellanhög vård i rosa granit.	KARL BRODD *1854 †1932 BRODDENÄS	Klass 1/2 Ingår i allmänna linjen. Tas upp vid intergranskning för att fastställa värdering. Hemvist.	

M 6	Mellanhög vård i rosa granit.	JOHANNES SVENSSON *1844 †1932 FRIDSBERG	Klass 1 Småskaling vård från allmänna linjen i delvis utglesat kvarter. Hemvist	
M 10	Låg vård i svart granit.	JOHANNES NILSSON INGERYD *1849 †1933	Klass 1 Småskaling vård från allmänna linjen i delvis utglesat kvarter. Hemvist	
M 12	Låg vård i rosa granit med slipad dekor.	KLAS GUSTAVSSON *1878 †1933 ANSESTORP JOH. UPP. 3:5	Klass 1 Småskaling vård från allmänna linjen i delvis utglesat kvarter. Hemvist, bibelreferens.	
M 13	Liten häll i svart granit.	ANNA BRITTA LARSSON 1846-1933 FR. BJÖRSTORP	Klass 1 Småskaling vård från allmänna linjen i delvis utglesat kvarter. Hemvist.	
M 14	Liten häll i grå granit med slipade timglas.	IDA FREDRICKSSON ST. HULTRUM *1870 †1933	Klass 1 Småskaling vård från allmänna linjen i delvis utglesat kvarter. Hemvist.	

M 15	Liten häll i svart granit.	AUGUSTA SVENSSON *1860 †1933	Klass 1 Småskaling vård från allmänna linjen i delvis utglesat kvarter.	
M 17	Låg vård i svart granit med slipad dekor.	OSCAR LARSSON *1873 †1933 ÖLMSTAD MELLANGÅRD SALIGA ÄRO DE DÖDA, SOM I HERREN DÖ.	Klass 1 Småskaling vård från allmänna linjen i delvis utglesat kvarter. Hemvist, bibelcitat.	
M 18	Liten häll i grå granit.	KAROLINA JOHANSSON *1857 †1933	Klass 1 Småskaling vård från allmänna linjen i delvis utglesat kvarter.	
M 19	Mellanhög vård i svart granit med slipad dekor.	HEDVIG RENDAHL HOVASKOG *1847 †1933	Klass 1 Småskaling vård från allmänna linjen i delvis utglesat kvarter. Hemvist.	
M 20	Låg vård i svart granit med slipad dekor.	HEDVIG NILSSON 1843-1934 ÅNARYD	Klass 1 Småskaling vård från allmänna linjen i delvis utglesat kvarter. Hemvist	

N 9	Låg vård i svart granit med slipad dekor.	JOHANNES LARSSON *1859 †1931 TOKERYD	Klass 1 Småskaling vård från allmänna linjen i delvis utglesat kvarter. Hemvist.	
N 16	Liten diagonal häll i rosa granit.	HOLGER FREDRIKSSON 1912-1931	Klass 1 Småskaling vård från allmänna linjen i delvis utglesat kvarter.	
N 17	Låg vård i svart granit.	JENNY LARSSON *1872 †1931 TOKERYD	Klass 1 Småskaling vård från allmänna linjen i delvis utglesat kvarter. Hemvist.	
N 19	Liten häll i grå granit med slipade timglas.	F.D. HANDL. J.A. SANDQVIST 1858-1932	Klass 1 Småskaling vård från allmänna linjen i delvis utglesat kvarter. Titel.	
N 20	Liten häll i svart granit.	MINA HALL 1855-1932	Klass 1 Småskaling vård från allmänna linjen i delvis utglesat kvarter.	

N 21	Låg vård i svart granit med slipad dekor. Liten sekundär natursten.	ANNIE ENGLUND ÖLAND *1890 †1932 UPP. 3:12 ÄLSKAD SAKNAD	Klass 1 Småskaling vård från allmänna linjen i delvis utglesat kvarter. Hemvist, bibelreferens.	
N 22	Låg vård i svart granit med slipad dekor.	SOLDATEN J.A. LANDIN *1862 †1932 SALIGA DE SOM I HERRANOM DÖ	Klass 1 Småskaling vård från allmänna linjen i delvis utglesat kvarter. Titel, bibelcitat.	
N 23	Låg vård i svart granit.	JANNE SVENSSON ÄNGASKOG *1849 †1932	Klass 1 Småskaling vård från allmänna linjen i delvis utglesat kvarter. Hemvist.	
N 24	Låg vård i svart granit.	AGDA NILSSON INGERYD 1889-1932	Klass 1 Småskaling vård från allmänna linjen i delvis utglesat kvarter. Hemvist.	
O 5	Liten häll i svart granit.	CHRISTINA FRÅN VÄTTERSBOG	Klass 1 Småskaling vård från allmänna linjen i delvis utglesat kvarter.	

O 13	Liten diagonal häll i svart granit.	OSCAR FREDRICKSSON TOKERYD *1806 †1929 2 KOR 4:16-17	Klass 1 Småskaling vård från allmänna linjen i delvis utglesat kvarter. Hemvist, bibelreferens.	
O 15	Låg vård i svart granit.	IDA MATHILDA BJÖRK F. SVENSSON *1862 †1930 2 KOR 5:1	Klass 1 Småskaling vård från allmänna linjen i delvis utglesat kvarter. Bibelreferens.	
O 17	Liten häll i svart granit.	CHARLOTTA	Klass 1 Småskaling vård från allmänna linjen i delvis utglesat kvarter.	
O 23	Liten häll i grå granit med slipade timglas.	BEDA NILSSON *1879 †1930	Klass 1 Småskaling vård från allmänna linjen i delvis utglesat kvarter.	
P 1	Hög vård i svart granit.	VÅR MODER CHARLOTTA JOHANNESSEN ÖLMSTAD LILLEG. *1853 †1928	Klass 1 Hög vård från allmänna linjen i delvis utglesat kvarter. Hemvist.	

P 3	Mellanhög vård i svart granit med slipad dekor.	HÄR VILAR CARL A. SVENSSON *1849 †1928 SIGGARP	Klass 1 Småskaling vård från allmänna linjen i delvis utglesat kvarter. Hemvist	
P 4	Liten häll i svart granit.	LARS ROOS *1836 †1910 GUSTAFVA ROOS F. NILSDOTTER PUFH *1839 †1928	Klass 1 Småskaling vård från allmänna linjen i delvis utglesat kvarter.	
P 11	Låg vård i svart granit.	CHARLOTTA NILSSON INGERYD 1853-1928	Klass 1 Småskaling vård från allmänna linjen i delvis utglesat kvarter. Hemvist.	
P 12	Liten häll i grå granit med slipade timglas.	BERTHA NILSSON *1897 †1928 INGERYD	Klass 1 Småskaling vård från allmänna linjen i delvis utglesat kvarter. Hemvist.	
P 14	Hög vård i svart granit med slipad dekor.	CHARLOTTA PETTERSSON *1846 †1928 KORPARP ÄLSKAD SAKNAD	Klass 1 Småskaling vård från allmänna linjen i delvis utglesat kvarter. Hemvist.	

P 17	Liten diagonal håll i svart granit.	S.A. ANDERSSON *1863 †1928 GUNNERYD	Klass 1 Småskaling vård från allmänna linjen i delvis utglesat kvarter. Hemvist.	
P 19	Mellanhög vård i svart granit med slipad dekor.	CHARLOTTA SVENSSON *1862 †1928 PS. 23	Klass 1 Småskaling vård från allmänna linjen i delvis utglesat kvarter. Bibelreferens.	
P 24	Liten diagonal håll i svart granit.	HUSTRUN INGA MARIA PETTERSSON *1848 †1929 N:A LÅNGEBERG	Klass 1 Småskaling vård från allmänna linjen i delvis utglesat kvarter. Hemvist.	
Q 6	Liten diagonal håll i svart granit.	ANNA LARSSON *1849 †1927 UREFSERYD	Klass 1 Småskaling vård från allmänna linjen i delvis utglesat kvarter. Hemvist.	
Q 8	Häll i svart granit med dekor i relief.	JOSEFINA JOHANSSON *1865 †1927	Klass 1 Småskaling vård från allmänna linjen i delvis utglesat kvarter.	

Q 9	Liten diagonal häll i svart granit.	GUNNAR	Klass 1 Småskaling vård från allmänna linjen i delvis utglesat kvarter.	
Q 13	Mellanhög vård i grå granit krönt av vit duva.	C.J. JONSSON	Klass 1 Småskaling vård från allmänna linjen i delvis utglesat kvarter.	
Q 16	Liten diagonal häll i svart granit.	HUSTRUN JOHANNA JANSSON 1859-1928 RYD	Klass 1 Småskaling vård från allmänna linjen i delvis utglesat kvarter. Hemvist.	
R 11-12	Mellanhög vård i rosa granit.	PRÄSTEN THOMMY HÄGG *1944 †1990 MAKAN KERSTIN HÄGG *1947 †2013 PSALT. 139:5	Klass 1 Tidstypisk sentida vård. Titel - verksam vid Ölmstad kyrka.	
R 15-16	Mellanhög vård i svart granit.	KYRKOHERDEN JOSEF RÖSBY *1902 †1998 HANS MAKAS EIRA *1905 †1996 GUD ÄR KÄRLEKEN	Klass 1 Tidstypisk sentida vård. Titel - verksam vid Ölmstad kyrka.	

-	Gjutjärnskors med genombruten dekor, inskription på rundbågig inskriptionsplatta.	HÄR VILAR MALCOM LIND *1832 †1899	Klass 1 Gjutjärnsvård, möjligen från Ebbes bruk, med genombruten dekor monterad på gjuten sockel. Gjutjärnsvårdar bör inkluderas i kyrkans inventarieförteckning.	
S 1a	Låg vård i svart granit med slipad dekor.	SVEN KARLSSON *1914 †1959 UDDERYD	Klass 1 Småskaling vård från allmänna linjen i intakt kvarter. Hemvist.	
S 1b	Låg vård i svart granit med slipad dekor.	CLAES AUGUSTSSON *1872 †1959	Klass 1 Småskaling vård från allmänna linjen i intakt kvarter.	
S 2	Låg vård i svart granit med slipad dekor.	CARL LARSSON *1862 †1959	Klass 1 Småskaling vård från allmänna linjen i intakt kvarter.	
S 3	Låg vård i svart granit med slipad dekor.	HERBERT KARLSSON 1906-1959	Klass 1 Småskaling vård från allmänna linjen i intakt kvarter.	

S 4	Låg vård i svart granit med slipad dekor.	HANNA GUSTAFSSON *1883 †1959	Klass 1 Småskaling vård från allmänna linjen i intakt kvarter.	
S 5	Låg vård i svart granit med slipad dekor.	KARL MAGNUSSON *1872 †1958 STANSERYD ALLT AV NÅD	Klass 1 Småskaling vård från allmänna linjen i intakt kvarter. Hemvist.	
S 6	Låg vård i svart granit med slipad dekor.	AGDA CARLSSON *1880 †1958 ÖLAND	Klass 1 Småskaling vård från allmänna linjen i intakt kvarter. Hemvist.	
S 7	Låg vård i svart granit med slipad dekor.	AMANDA LUNDELL *1872 †1958 UDDERYD	Klass 1 Småskaling vård från allmänna linjen i intakt kvarter. Hemvist.	
S 8	Låg vård i svart granit med slipad dekor.	ESTER CARLSSON *1895 †1958 LÅNGEBERG	Klass 1 Småskaling vård från allmänna linjen i intakt kvarter. Hemvist.	

S 9	Låg vård i svart granit med slipad dekor.	K.E. PETERSSON *1865 †1958 TOKERYD	Klass 1 Småskaling vård från allmänna linjen i intakt kvarter. Hemvist.	
S 10	Låg vård i svart granit med slipad dekor.	HELGA PETTERSSON *1872 †1957 BRÖTTJEMARK SV.PS. 355	Klass 1 Småskaling vård från allmänna linjen i intakt kvarter. Hemvist, psalmboksreferens.	
S 12	Låg vård i svart granit med slipad dekor.	OSCAR SWANSON 1872-1957 ÅNARYD HERREN KÄNNER DE SINA	Klass 1 Småskaling vård från allmänna linjen i intakt kvarter. Hemvist.	
S 13	Låg vård i svart granit med slipad dekor.	ISAK HENNINGSSON *1918 †1957	Klass 1 Småskaling vård från allmänna linjen i intakt kvarter.	
S 14	Låg vård i svart granit med slipad dekor.	IDA SVENSSON 1876-1957 INGERYD PS. 23	Klass 1 Småskaling vård från allmänna linjen i intakt kvarter. Hemvist, bibelreferens.	

S 15	Låg vård i svart granit med slipad dekor.	OLGA JOHANSSON *1907 †1957 HALLA	Klass 1 Småskaling vård från allmänna linjen i intakt kvarter. Hemvist.	
S 16	Låg vård i svart granit med slipad dekor.	OSKAR LARSSON 1873-1956 HANSLUND	Klass 1 Småskaling vård från allmänna linjen i intakt kvarter. Hemvist.	
S 17	Låg vård i svart granit med slipad dekor.	HANNA JOHANSSON 1873-1956 HOVASKOG	Klass 1 Småskaling vård från allmänna linjen i intakt kvarter. Hemvist.	
S 18	Låg vård i svart granit med slipad dekor.	OSKAR AUGUSTSSON 1884-1956 NORRÅNGEN	Klass 1 Småskaling vård från allmänna linjen i intakt kvarter. Hemvist.	
S 19	Låg vård i svart granit med slipad dekor.	ANNA LUNDELL 1877-1956 TOKERYD JOH. 3:16	Klass 1 Småskaling vård från allmänna linjen i intakt kvarter. Hemvist, bibelreferens.	

S 20	Låg vård i svart granit med slipad dekor.	AXEL LARSSON *1878 †1956 ÅNGSLUND	Klass 1 Småskaling vård från allmänna linjen i intakt kvarter. Hemvist.	
T 1a	Låg vård i svart granit med slipad dekor.	HELGA LARSSON 1869-1955 LÅNGEBERG	Klass 1 Småskaling vård från allmänna linjen i intakt kvarter. Hemvist.	
T 1	Låg vård i svart granit med slipad dekor.	VÅR SON EVERT SANDQVIST 1944-1955	Klass 1 Småskaling vård från allmänna linjen i intakt kvarter.	
T 2	Låg vård i svart granit med slipad dekor.	ELLEN ANDERSSON 1892-1955 PS. 23	Klass 1 Småskaling vård från allmänna linjen i intakt kvarter. Bibelreferens.	
T 3	Låg vård i rosa granit med slipad dekor.	HANNA JARL 1888-1955 JAG VET ATT MIN FÖRLOSSARE LEVER	Klass 1 Småskaling vård från allmänna linjen i intakt kvarter. Bibeltcit.	

T 4	Låg vård i svart granit med slipad dekor.	HELGA NELSON 1876-1955 ÅNARYD JESUS LEVER	Klass 1 Småskaling vård från allmänna linjen i intakt kvarter. Hemvist.	
T 5	Låg vård i svart granit med slipad dekor.	JENNY LARSSON 1876-1955 TOKERYD	Klass 1 Småskaling vård från allmänna linjen i intakt kvarter. Hemvist.	
T 6	Låg vård i svart granit med slipad dekor.	MINNE ÖVER THEODOR JOHANSSON 1871-1955 KOPPARP	Klass 1 Småskaling vård från allmänna linjen i intakt kvarter. Hemvist.	
T 7	Låg vård i svart granit med slipad dekor.	KAROLINA FRIDHOLM 1868-1954 JOH. 3:16	Klass 1 Småskaling vård från allmänna linjen i intakt kvarter. Bibelreferens.	
T 8	Låg vård i svart granit med slipad dekor.	AGNES LARSSON 1894-1954 TOKERYD ALLT AV NÅD	Klass 1 Småskaling vård från allmänna linjen i intakt kvarter. Hemvist.	

T 9	Låg vård i svart granit med slipad dekor.	HELGA THÖRN *1875 †1954 INGERYD	Klass 1 Småskaling vård från allmänna linjen i intakt kvarter. Hemvist.	
T 10	Låg vård i svart granit med slipad dekor.	HÄR VILAR INGE EKLÖV 1933-1954 JOH. 3:16	Klass 1 Småskaling vård från allmänna linjen i intakt kvarter. Bibelreferens.	
T 11	Låg vård i svart granit med slipad dekor.	EMMA FREDRIKSSON 1863-1954	Klass 1 Småskaling vård från allmänna linjen i intakt kvarter.	
T 12	Låg vård i svart granit med slipad dekor.	HANNA PETTERSSON 1887-1954 ORMENÅS BERTIL 1923-1962 SALIGA ÄRO DE SOM DÖ I HERREN	Klass 1 Småskaling vård från allmänna linjen i intakt kvarter. Hemvist, bibelcitat.	
T 13	Låg vård i svart granit med slipad dekor.	HEDDA GUSTAFSSON 1868-1954 SMEDJEBERG	Klass 1 Småskaling vård från allmänna linjen i intakt kvarter. Hemvist.	

T 14	Liten häll i röd granit med slipad dekor.	IDA JOHANSSON SKOGSBO, BUNN 1876-1953	Klass 1 Småskaling vård från allmänna linjen i intakt kvarter. Hemvist.	
T 15	Låg vård i svart granit med slipad dekor.	AXEL KARLSSON 1895-1953 LÅNGEBERG	Klass 1 Småskaling vård från allmänna linjen i intakt kvarter. Hemvist.	
T 16	Låg vård i rosa granit med slipad dekor.	OSKAR JOHANSSON 1872-1953 KOPPARP	Klass 1 Småskaling vård från allmänna linjen i intakt kvarter. Hemvist.	
T 17	Låg vård i svart granit med slipad dekor.	VÅR SON OSVALD ESKILSSON 1938-1953 KRISTUS JESUS MITT HOPP	Klass 1 Småskaling vård från allmänna linjen i intakt kvarter.	
T 18	Låg vård i rosa granit med slipad dekor.	KARL ANDERSSON 1873-1952 ÅNARYD	Klass 1 Småskaling vård från allmänna linjen i intakt kvarter.	

T 19	Låg vård i svart granit med slipad dekor.	EMMA JOHANSSON 1865-1952 ---GÅRD	Klass 1 Småskaling vård från allmänna linjen i intakt kvarter. Hemvist.	
T 20	Låg vård i svart granit med slipad dekor.	HELGA MARIA FRID 1877-1952 KVARNSKOGEN	Klass 1 Småskaling vård från allmänna linjen i intakt kvarter. Hemvist.	
T 21	Låg vård i svart granit med slipad dekor.	EMILIA GUSTAFSSON 1878-1952	Klass 1 Småskaling vård från allmänna linjen i intakt kvarter.	
T 22	Låg vård i svart granit med slipad dekor.	IDA LARSSON 1866-1952 UDDERYD	Klass 1 Småskaling vård från allmänna linjen i intakt kvarter. Hemvist.	
T 23	Låg vård i svart granit med slipad dekor.	HELGA JOHANSSON 1863-1952 ÖLMSTAD NORRGÅRD	Klass 1 Småskaling vård från allmänna linjen i intakt kvarter. Hemvist.	

U 1a	Låg vård i svart granit med slipad dekor.	KARL PETTERSSON *1878 †1951 SMEDJEBERG	Klass 1 Småskaling vård från allmänna linjen i intakt kvarter. Hemvist.	
U 2	Låg vård i grå granit med slipad dekor.	ANNA SJÖBERG *1872 †1951 ÖLMSTAD STOREGÅRD VILA I FRID PS. 23	Klass 1 Småskaling vård från allmänna linjen i intakt kvarter. Hemvist, bibelreferens.	
U 3	Låg vård i svart granit med slipad dekor.	MATILDA ANDERSSON INGERYD *1859 †1950 VILA I FRID	Klass 1 Småskaling vård från allmänna linjen i intakt kvarter. Hemvist.	
U 4	Låg vård i svart granit med slipad dekor.	ALFRED LARSSON *1870 †1950 TOKERYD	Klass 1 Småskaling vård från allmänna linjen i intakt kvarter. Hemvist.	
U 5	Låg vård i grå granit med slipad dekor.	ALFRED JOHANSSON *1861 †1950 ORMESTORP	Klass 1 Småskaling vård från allmänna linjen i intakt kvarter. Hemvist.	

U 7	Låg vård i kalksten, inskriptionen delvis vitträd.	JENNY ENGLUND *1877 †19--	Klass 1 Småskaling vård från allmänna linjen i intakt kvarter.	
U 9	Låg vård i grå granit med slipad dekor.	RUTH MAGNUSSON TUVERYD *1887 †1949	Klass 1 Småskaling vård från allmänna linjen i intakt kvarter. Hemvist.	
U 10	Liten diagonal håll i svart granit.	HEDVIG JOHANSSON FÖDD LIND *1866 †1949 ÖLMSTAD	Klass 1 Småskaling vård från allmänna linjen i intakt kvarter. Hemvist.	
U 11	Låg vård i svart granit med slipad dekor.	AXEL JOHANSSON *1889 †1949 ÅNARYD	Klass 1 Småskaling vård från allmänna linjen i intakt kvarter. Hemvist.	
U 13	Låg vård i svart granit med slipad dekor.	AUGUST LARSSON *1876 †1949 ESBJÖRNARP	Klass 1 Småskaling vård från allmänna linjen i intakt kvarter. Hemvist.	

U 14	Låg vård i svart granit med slipad dekor.	JOHN LARSSON *1901 †1949 TOKERYD	Klass 1 Småskaling vård från allmänna linjen i intakt kvarter. Hemvist.	 A photograph of a grey granite headstone for John Larsson. The stone is rectangular with a pointed top and features a simple star symbol at the top center. Below the symbol, the name 'JOHN LARSSON' is engraved, followed by the dates '* 1901 † 1949' and the location 'TOKERYD' at the bottom. The stone is surrounded by white flowers.
U 15	Låg vård i svart granit med slipad dekor.	KARL AUGUST LARSSON *1871 †1949 HALLSLUND VILA I FRID	Klass 1 Småskaling vård från allmänna linjen i intakt kvarter. Hemvist.	 A photograph of a grey granite headstone for Karl August Larsson. The stone is rectangular with a curved top and features a simple cross symbol at the top center. Below the cross, the name 'KARL AUGUST LARSSON' is engraved, followed by the dates '* 1871 † 1949' and the location 'HALLSLUND VILA I FRID' at the bottom. The stone is surrounded by white flowers.
U 16	Låg vård i svart granit med slipad dekor.	HANNA JOHANSSON *1877 †1949 GUSTAVSBO VILA I FRID	Klass 1 Småskaling vård från allmänna linjen i intakt kvarter. Hemvist.	 A photograph of a grey granite headstone for Hanna Johansson. The stone is rectangular with a curved top and features a simple cross symbol at the top center. Below the cross, the name 'HANNA JOHANSSON' is engraved, followed by the dates '* 1877 † 1949' and the location 'GUSTAVSBO VILA I FRID' at the bottom. The stone is surrounded by white flowers.
U 17	Låg vård i svart granit med slipad dekor.	ANTON PERSSON *1875 †1948 INGERYD GÖMD I KRISTUS	Klass 1 Småskaling vård från allmänna linjen i intakt kvarter. Hemvist.	 A photograph of a dark grey granite headstone for Anton Persson. The stone is rectangular with a pointed top and features a simple cross symbol at the top center. Below the cross, the name 'ANTON PERSSON' is engraved, followed by the dates '* 1875 † 1948' and the location 'INGERYD' at the bottom. The stone is surrounded by white flowers.
U 18	Låg vård i svart granit med slipad dekor.	INGEBORG JOHANSSON *1929 †1948 LINDHOLMEN	Klass 1 Småskaling vård från allmänna linjen i intakt kvarter. Hemvist.	 A photograph of a grey granite headstone for Ingeborg Johansson. The stone is rectangular with a pointed top and features a simple star symbol at the top center. Below the symbol, the name 'INGEBORG JOHANSSON' is engraved, followed by the dates '* 1929 † 1948' and the location 'LINDHOLMEN' at the bottom. The stone is surrounded by white flowers.

U 19	Låg vård i svart granit med slipad dekor.	IDA JANSSON *1968 †1948 UDDERYD	Klass 1 Småskaling vård från allmänna linjen i intakt kvarter. Hemvist.	
U 20	Låg vård i svart granit med slipad dekor.	SVEN ALBINSSON *1911 †1948 ÅNGASKOG	Klass 1 Småskaling vård från allmänna linjen i intakt kvarter. Hemvist.	
U 22	Liten håll i svart granit.	CHRISTINA RYDELL *1860 †1948	Klass 1 Småskaling vård från allmänna linjen i intakt kvarter.	
U 23	Låg vård i svart granit med slipad dekor.	O. JOHANSSON *1870 †1948 TOKERYD 1 JOH. 1:7	Klass 1 Småskaling vård från allmänna linjen i intakt kvarter. Hemvist, bibelreferens.	
U 24	Låg vård i svart granit med slipad dekor.	EDVARD RYDELL *1870 †1948 ÅKERSBERG	Klass 1 Småskaling vård från allmänna linjen i intakt kvarter. Hemvist.	

V 1	Låg vård i svart granit med slipad dekor.	EMIL RYDH *1871 †1948 HÅGADAL VILA I FRID	Klass 1 Småskaling vård från allmänna linjen i intakt kvarter. Hemvist.	
V 2	Låg vård i svart granit med slipad dekor.	KRISTINA JARL ÅNGASKOG *1858 †1947 PS 23	Klass 1 Småskaling vård från allmänna linjen i intakt kvarter. Hemvist, bibelreferens.	
V 4	Låg vård i svart granit med slipad dekor.	JOHAN BJÖRK *1857 †1947 GÖRANSBERG	Klass 1 Småskaling vård från allmänna linjen i intakt kvarter. Hemvist.	
V 5	Låg vård i svart granit med slipad dekor.	A. TH. JOHANSSON DALSKOG *1874 †1947 VILA I FRID	Klass 1 Småskaling vård från allmänna linjen i intakt kvarter. Hemvist.	
V 8	Diagonal häll i grå granit med slipad dekor. Krafig påväxt, svårläst.	HÄR VILAR VÅR KÄRA MODER ANNA JOHANNESSON --	Klass 1 Småskaling vård från allmänna linjen i intakt kvarter.	

V 9	Låg vård i svart granit med slipad dekor. Krön tillfälligt nedmonterat i samband med säkring.	HEMMANSÄGAREN ALBIN JOHANSSON *1888 †1947 ÄNGASKOG	Klass 1 Småskaling vård från allmänna linjen i intakt kvarter. Titel, hemvist.	
V 10	Låg vård i svart granit med slipad dekor.	GUSTAV GUSTAVSSON *1890 †1946 EKHOLMEN	Klass 1 Småskaling vård från allmänna linjen i intakt kvarter. Hemvist.	
V 11	Låg vård i svart granit med slipad dekor.	MARIA CARLSSON SMEDJEBERG *1875 †1946 PS 17:15	Klass 1 Småskaling vård från allmänna linjen i intakt kvarter. Hemvist, bibelreferens.	
V 12	Låg vård i svart granit med slipad dekor. Krön tillfälligt nedmonterat i samband med säkring.	HÄR VILAR AUGUST JOHANSSON *1875 †1946 PERSTORP VILA I FRID	Klass 1 Småskaling vård från allmänna linjen i intakt kvarter. Hemvist.	
V 13	Låg vård i svart granit med slipad dekor. Krön tillfälligt nedmonterat i samband med säkring.	EMMA JONSSON *1869 †1946 OSCARSBERG VILA I FRID	Klass 1 Småskaling vård från allmänna linjen i intakt kvarter. Hemvist.	

V 14	Låg vård i svart granit med slipad dekor.	HILDA BLOM *1875 †1946 VILA I FRID	Klass 1 Småskaling vård från allmänna linjen i intakt kvarter.	
V 16	Låg vård i svart granit med slipad dekor.	CHRISTINA ARONSSON *1853 †1946 ALLT AV NÅD	Klass 1 Småskaling vård från allmänna linjen i intakt kvarter.	
V 17	Låg vård i svart granit med slipad dekor.	AUGUSTA JOHANSSON TORSHALL *1863 †1946	Klass 1 Småskaling vård från allmänna linjen i intakt kvarter. Hemvist.	
V 18	Låg vård i svart granit med slipad dekor.	HÅR VILAR HEMMANSÄGAREN ERNST JOHANSSON *1872 †1945 STAMSERYD	Klass 1 Småskaling vård från allmänna linjen i intakt kvarter. Titel, hemvist.	
V 19	Kors på låg sockel i svart granit.	AUGUST SVENSSON *1863 †1945 PS. 23	Klass 1 Småskaling vård från allmänna linjen i intakt kvarter. Bibelreferens.	

V 20	Låg vård i svart granit med slipad dekor.	BETTY LARSSON *1874 †1945 ROSENLUND	Klass 1 Småskaling vård från allmänna linjen i intakt kvarter. Hemvist.	
V 21	Låg vård i svart granit med slipad dekor.	HEMMANSÅGAREN CARL GUSTAV LARSSON UDDERYD *1866 †1945 JOH. 3:16	Klass 1 Småskaling vård från allmänna linjen i intakt kvarter. Titel, hemvist och bibelreferens.	
V 22	Låg vård i svart granit med slipad dekor.	J.A. BJÖRK HÖGLIDEN *1860 †1945	Klass 1 Småskaling vård från allmänna linjen i intakt kvarter. Hemvist.	
V 23	Låg vård i svart granit med slipad dekor.	TEKLA ANDERSSON *1875 †1945 ÅNARYD	Klass 1 Småskaling vård från allmänna linjen i intakt kvarter. Hemvist.	
V 24	Hög vård i kalksten. Viss sprickbildning i vården, instabil. Bör åtgärdas av stenkonservator.	HUSTRUN INGRID IÖNSDOTTER FR. PRÄSTQVARN F. 1804 D. 1861 PS. B. NO. 468 V. 11, 12, 15, 17 OCH SONEN J. ANDERSSON FR. PRÄSTQVARN F. 1833 D. 1864 JAG HADDE ECKE TÄNKT SÅ TIDIGT VEREN LEMNA MEN HERREN GJORDE VÄL OCH HIERTAT MÅNDE REMNA ADIÖ MIN HULDA FADER MITT TIMGLAS RUNNIT UT OCH HASTIGT PÅ MITT LIF OCH UNGDOMS LIF VAR SLUT	Klass 1 Handhuggen kalkstensvård med inskriftion på två sidor. Hemvist, psalmboksreferens samt vers.	

X 1	Låg vård i svart granit med slipad dekor.	MATILDA LANDIN *1863 †1945 SALIGA ÄRO DE SOM I HERRANOM DÖ	Klass 1 Småskaling vård från allmänna linjen i intakt kvarter. Bibelcitat.	
X 2	Liten häll i svart granit med slipad dekor.	MARIA JOHANSSON ÅNGASKOG	Klass 1 Småskaling vård från allmänna linjen i intakt kvarter. Hemvist.	
X 3	Låg vård i svart granit med slipad dekor.	FRANK ANDERSSON *1870 †1945 ÅNARYD	Klass 1 Småskaling vård från allmänna linjen i intakt kvarter. Hemvist.	
X 4	Låg vård i svart granit med slipad dekor.	OSKAR WILHELM MAGNUSSON *1875 †1944 ÖLMSTAD SÖDERGÅRD	Klass 1 Småskaling vård från allmänna linjen i intakt kvarter. Hemvist.	
X 5	Låg vård i svart granit med slipad dekor.	AMANDA JOHANSSON *1873 †1944 UDDERYD SOVI RO	Klass 1 Småskaling vård från allmänna linjen i intakt kvarter. Hemvist.	

X 6	Låg vård i grå granit med slipad dekor.	ESTER JOHANSSON *1893 †1944 ORMENÄS SV. PS. 403	Klass 1 Småskaling vård från allmänna linjen i intakt kvarter. Hemvist, psalmboksreferens.	
X 9	Låg vård i rosa granit med slipad dekor.	JENNY JOHANSSON *1868 †1944	Klass 1 Småskaling vård från allmänna linjen i intakt kvarter.	
X 12	Låg vård i svart granit med slipad dekor.	KRISTINA JOHANSSON STAMSERYD *1885 †1943	Klass 1 Småskaling vård från allmänna linjen i intakt kvarter. Hemvist.	
X 13	Låg vård i svart granit med slipad dekor.	STINA RYDELL *1859 †1943 ÅKERSBERG	Klass 1 Småskaling vård från allmänna linjen i intakt kvarter. Hemvist.	
X 14	Låg vård i svart granit med slipad dekor.	KRISTINA FREDRIKSSON *1866 †1943 PS. 23	Klass 1 Småskaling vård från allmänna linjen i intakt kvarter. Bibelreferens.	

X 15	Låg vård i svart granit med slipad dekor.	HANNA LARSSON *1873 †1948 ÖLMSTAD MELLANGÅRD SALIGA ÄRO DE SOM I HERRANOM DÖ	Klass 1 Småskaling vård från allmänna linjen i intakt kvarter. Hemvist, bibelcitat.	
X 16	Låg vård i svart granit med slipad dekor.	KARL JOHANSSON TORSHALL 1861-1943	Klass 1 Småskaling vård från allmänna linjen i intakt kvarter. Hemvist.	
X 18	Låg vård i svart granit med slipad dekor.	MATILDA SANDÉN *1870 †1943 BUNNSFORS JOH. 3:16	Klass 1 Småskaling vård från allmänna linjen i intakt kvarter. Hemvist, bibelreferens.	
X 19	Låg vård i svart granit med slipad dekor.	AUGUST ANDERSSON *1860 †19--	Klass 1 Småskaling vård från allmänna linjen i intakt kvarter.	
X 20	Låg vård i svart granit med slipad dekor.	OTILIA ANDERSSON *1857 †1942	Klass 1 Småskaling vård från allmänna linjen i intakt kvarter.	

X 21	Låg vård i svart granit med slipad dekor.	ANNA ANDERSSON *1887 †1942 INGERYD	Klass 1 Småskaling vård från allmänna linjen i intakt kvarter. Hemvist.	
X 22	Låg vård i svart granit med slipad dekor.	DAVID MAGNUSSON PERSTORP *1886 †1942	Klass 1 Småskaling vård från allmänna linjen i intakt kvarter. Hemvist.	
X 23	Liten håll svart granit.	INGA LOTTA FREDRIKSSON *1846 †1942 UDDERYD	Klass 1 Småskaling vård från allmänna linjen i intakt kvarter. Hemvist.	
X 26	Låg vård i svart granit med slipad dekor.	MARIA JANSSON *1858 †1942 ÖLMSTAD STOREGÅRD	Klass 1 Småskaling vård från allmänna linjen i intakt kvarter. Hemvist.	
X 27	Låg vård i rosa granit med slipad dekor.	GUSTAF EKBLAD *1862 †1941	Klass 1 Småskaling vård från allmänna linjen i intakt kvarter.	

X 28	Låg vård i svart granit med slipad dekor.	A.J. JOHANSSON *1858 †1941 INGERYD PS 103	Klass 1 Småskaling vård från allmänna linjen i intakt kvarter. Hemvis, bibelreferens.	
Y 1	Litet kors i svart granit med slipad dekor.	MAKARNA JOHAN OCH ANNA JOHANNESSON 1852-1944 1855-1941 FRÅN ÖLAND	Klass 1 Småskaling vård från allmänna linjen i intakt kvarter. Hemvist.	
Y 3	Låg vård i svart granit med slipad dekor.	SOLDATEN THEODOR ARNELL *1880 †1941	Klass 1 Småskaling vård från allmänna linjen i intakt kvarter. Titel.	
Y 4	Låg vård i svart granit med slipad dekor.	JOSEFINA LARSSON *1868 †1941 TOKERYD	Klass 1 Småskaling vård från allmänna linjen i intakt kvarter. Hemvist.	
Y 6	Liten häll i rosa granit med slipad dekor.	MOSTER KRISTIN SKOGSDAL DREFSERYD 1854-1941	Klass 1 Småskaling vård från allmänna linjen i intakt kvarter. Hemvist.	

Y 8	Låg vård i svart granit med slipad dekor. Sentida håll.	MOR KRISTINA ISAKSSON *1857 †1941 TOKERYD	Klass 1 Småskaling vård från allmänna linjen i intakt kvarter. Hemvist.	
Y 9	Låg vård i svart granit med slipad dekor.	KARL MAGNUSSON *1885 †1940	Klass 1 Småskaling vård från allmänna linjen i intakt kvarter.	
Y 10	Låg vård i svart granit med slipad dekor.	AUG. JOHANSSON *1857 †1940 STAMSERVD JOH. UPP. 3:5	Klass 1 Småskaling vård från allmänna linjen i intakt kvarter. Hemvist, bibelreferens.	
Y 11	Låg vård i svart granit med slipad dekor.	KYRKOVAKTMÄSTAREN D.H. LINDBLOM *1864 †1940 JOH. UPP. 21:4	Klass 1 Småskaling vård från allmänna linjen i intakt kvarter. Titel, bibelreferens.	
Y 12	Låg vård i svart granit med slipad dekor.	KARL LUNDELL 1876-1940 UDDERYD	Klass 1 Småskaling vård från allmänna linjen i intakt kvarter. Hemvist.	

Y 14	Låg vård i grå granit med slipad dekor.	ALFRED MAGNUSSON *1862 †1940 GUNNERYD PS. 23	Klass 1 Småskaling vård från allmänna linjen i intakt kvarter. Hemvist, bibelreferens.	
Y 16	Låg vård i svart granit med slipad dekor.	F.D. DIST. KORPRAL A. HALL *1859 †1940	Klass 1 Småskaling vård från allmänna linjen i intakt kvarter. Titel.	
Y 17	Liten häll i svart granit.	K. ANDERSSON VÄTTERSBOG	Klass 1 Småskaling vård från allmänna linjen i intakt kvarter. Hemvist.	
Y 18	Låg vård i svart granit med slipad dekor.	CHARLOTTA LINDELL *1849 †1940 NYDALA HERREN KÄNNER DE SINA	Klass 1 Småskaling vård från allmänna linjen i intakt kvarter. Hemvist.	
Y 20	Låg vård i svart granit med slipad dekor.	EMMA LARSSON *1870 †1940 SOVI RO. GUNNERYD	Klass 1 Småskaling vård från allmänna linjen i intakt kvarter. Hemvist.	

Y 22	Låg vård i svart granit med slipad dekor.	AUGUST JARL ÄNGASKOG *1860 †1939 PS. 23	Klass 1 Småskaling vård från allmänna linjen i intakt kvarter. Hemvist, bibelreferens.	
Y 24	Låg vård i rosa granit med slipad dekor.	MATHILDA SVENSSON *1847 †1939 FRIDSBERG	Klass 1 Småskaling vård från allmänna linjen i intakt kvarter. Hemvist.	
Y 26	Låg vård i svart granit med slipad dekor.	CARL LARSSON *1863 †1939 ROSENLUND	Klass 1 Småskaling vård från allmänna linjen i intakt kvarter. Hemvist.	
Y 27	Låg vård i svart granit med slipad dekor.	CARL ALMQVIST *1867 †1939	Klass 1 Småskaling vård från allmänna linjen i intakt kvarter.	
Y 29	Låg vård i rosa granit med slipad dekor.	ELNA SVÄRDH *1913 †1939	Klass 1 Småskaling vård från allmänna linjen i intakt kvarter. Hemvist.	

Y 30	Låg vård i rosa granit med slipad dekor.	EMIL JOHANSSON *1881 †1939 STAMSERYD	Klass 1 Småskaling vård från allmänna linjen i intakt kvarter. Hemvist.	
Y 31	Låg vård i rosa granit med slipad dekor.	KARL ANDERSSON *1902 †1939 JOH. UPPB. 12:11	Klass 1 Småskaling vård från allmänna linjen i intakt kvarter. Bibelreferens.	
Z 2	Låg vård i svart granit med slipad dekor.	DAVID GUSTAVSSON *1892 †1939 SMEDJEBERG TACK FÖR ALLT VILA I FRID	Klass 1 Småskaling vård från allmänna linjen i intakt kvarter. Hemvist.	
Z 3	Låg vård i svart granit med slipad dekor.	CARL ANDERSSON INGERYD *1890 †1938 LIKA STILLA SOM DU LEVAT LIKA STILLA GICK DU BORT	Klass 1 Småskaling vård från allmänna linjen i intakt kvarter. Hemvist.	
Z 5	Låg vård i rosa granit med slipad dekor.	JOHAN PETTERSSON *1849 †1938 SANDVIK JOH. UPPB. 7:17	Klass 1 Småskaling vård från allmänna linjen i intakt kvarter. Hemvist, bibelreferens.	

Z 8	Liten håll i går granit med slipade timglas.	ANNA SVENSSON *1861 †1938 BUNN	Klass 1 Småskaling vård från allmänna linjen i intakt kvarter. Hemvist.	
Z 9	Låg vård i svart granit med slipad dekor.	CHARLOTTA LINDKVIST *1853 †1938 TOKERYD	Klass 1 Småskaling vård från allmänna linjen i intakt kvarter. Hemvist.	
Z 10	Låg vård i svart granit med slipad dekor.	AMANDA MAGNUSSON *1885 †1938	Klass 1 Småskaling vård från allmänna linjen i intakt kvarter.	
Z 20	Låg vård i svart granit med slipad dekor.	KRISTINA JOHANSSON *1846 †1937 ALBOGA	Klass 1 Småskaling vård från allmänna linjen i intakt kvarter. Hemvist.	
Z 21	Låg vård i svart granit med slipad dekor.	IDA AUGUSTSSON *1880 †1937 KOPPARP	Klass 1 Småskaling vård från allmänna linjen i intakt kvarter. Hemvist.	

Z 22	Låg vård i svart granit med slipad dekor.	EMIL HALLANDER *1872 †1937 STAMSERYD	Klass 1 Småskaling vård från allmänna linjen i intakt kvarter. Hemvist.	
Z 24	Låg vård i kalksten med dekor i relief.	SOFIA PETERSSON FR. TOKERYD *1866 †1937	Klass 1 Småskaling vård från allmänna linjen i intakt kvarter. Hemvist.	
Z 25	Låg vård i rosa granit med slipad dekor.	NILS ÅKE AXELSSON *1916 †1937 INGERYD MATT. 5:9	Klass 1 Småskaling vård från allmänna linjen i intakt kvarter. Hemvist, bibelreferens.	
Z 26	Låg vård i rosa granit med slipad dekor.	ASTRID JOHANSSON *1893 †1937 ÅNARYD JOH. UPP. 22:14	Klass 1 Småskaling vård från allmänna linjen i intakt kvarter. Hemvist, bibelreferens.	
Z 27	Låg vård i rosa granit med slipad dekor.	GUSTAV LARSSON *1876 †1937 ANSESTORP JOH. UPP. 22:14	Klass 1 Småskaling vård från allmänna linjen i intakt kvarter. Hemvist, bibelreferens.	

Z 28	Låg vård i svart granit med slipad dekor.	ARON ENGLUND *1882 †1937 ÖLAND SALIGA ÄRO DE DÖDA SOM I HERREN DÖ	Klass 1 Småskaling vård från allmänna linjen i intakt kvarter. Hemvist, bibelcit. at.	
Z 30	Låg vård i rosa granit med slipad dekor.	CARL GUSTAFSSON *1856 †1938 INGERYD	Klass 1 Småskaling vård från allmänna linjen i intakt kvarter. Hemvist.	
Z 31	Låg vård i rosa granit med slipad dekor.	ELVIRA PETTERSSON *1909 †1937 ÅNARYD	Klass 1 Småskaling vård från allmänna linjen i intakt kvarter. Hemvist.	
Z 32	Låg vård i svart granit med slipad dekor.	ESTER ANDERSSON *1890 †1936 FILIPSBURG	Klass 1 Småskaling vård från allmänna linjen i intakt kvarter. Hemvist.	
Z 33	Låg vård i svart granit med slipad dekor.	SELMA HALLANDER *1875 †1936 STAMSERYD	Klass 1 Småskaling vård från allmänna linjen i intakt kvarter. Hemvist.	

-	Kalkstensvård med ställvis omfattande spjälkad sten. Dekor och inskription påverkade.	Svårläst.	Klass 1 Förindustriell handhuggen vård, troligen 1600-tal. Vårdar äldre än 1850 bör inkluderas i kyrkans inventarieförteckning.	
Ä 16	Hög vård i svart granit med slipad dekor.	HEMANSÄGAREN JOH. PETERSSON KORPARP *1846 †1925	Klass 1 Småskaling vård från allmänna linjen, glest kvarter med de äldsta vårdarna. Hemvist.	
Ä 12	Låg vård i svart granit med slipad dekor.	JOHAN PETERSON FR. PÅLSRÖDJAN 1844-1925	Klass 1 Småskaling vård från allmänna linjen, glest kvarter med de äldsta vårdarna. Hemvist.	
Ä 8	Låg vård i svart granit med slipad dekor.	ALBIN FREDRICKSSON ST. HULTRUM *1873 †1926	Klass 1 Småskaling vård från allmänna linjen, glest kvarter med de äldsta vårdarna. Hemvist.	
Ä 7	Låg vård i svart granit med slipad dekor.	J. ISAKSSON TOKERYD *1855 †1926 EF. 1:7	Klass 1 Småskaling vård från allmänna linjen, glest kvarter med de äldsta vårdarna. Hemvist.	

Ä -	Låg vård i svart granit med slipad dekor.	KRISTINA MAGNUSSON *1868 †1928	Klass 1 Småskaling vård från allmänna linjen, glest kvarter med de äldsta vårdarna. Hemvist.	
AC 1	Hög vård i rosa granit med kors i relief.	F.D. LANDSTINGSMANNEN AUGUST SVENSSON FRÅN RYD *1842 †1920 HANS HSTRU MARIA CHARLOTTA *1850 †1914 DOTTERN IDA CHARLOTTA CECILIA *1874 †1901 ROM 8: DE SOM REDELIGEN HAVA VANDRAT KOMMA TILL FRID OCK VILA I SINA KAMRAR	Klass 1 Karaktärsskapande högrest vård. Titel, hemvist och vers.	
AE 1-2	Mellanhög vård i svart granit, grusgrav med stenram.	HÄR VILA KANTORN OCH FOLKSKOLLÄRAREN AXEL ERIK FORSMARK *1878 †1942 OCH H.H. HANNA ELISABETH F. ANDERSSON *1876 †1939 SV. PS. 66 PSALT. 84:1-8	Klass 1 Tidstypisk mellanhög vård. Titel - verksam vid Ölmsstad kyrka. Psalm- och bibelreferenser.	

År 2020 genomfördes en kulturhistorisk inventering av alla gravar på Ölmostads kyrkogård. Föreliggande rapport presenterar inventeringen och ger ett förslag till bevarandeplan.

Byggnadsvårdsrapport 2021:13
JÖNKÖPINGS LÄNS MUSEUM